

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΑ΄

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΒΑΤΟ, 16 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1913

ΑΡΙΘΜΟΣ 514

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΒΑΣΙΛΙΚΩΤΑΤΟΣ. Οι γραμματομπυκαλήδες.
Π. ΓΙΑΝΝΗΛΙΑΣ. Ἑλλάδα καὶ Ἰταλία.
ΚΑΠΙΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΤΗΣ. Πῶς κατὰ Λήμψα.
Κ. ΜΕΓΑΡΗΣ. Μαχαρραγιάς.
ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ. Τί χρειάζεται.
Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ. Λυγροὶ νόστοι.
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Οἱ ἀπόγονοι (συνέχεια).
ΨΥΧΑΡΗΣ. Ἀπαντησοῦλα.
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ. — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΑΠΑΝΤΗΣΟΥΛΑ

Ποῦ νὰ τὸ ὑποψιαστώ, πῶς πειράζοντας τὸ Φερ-
ντινάντο τῆς Βουλγαρίας, θὰ πείραζα τὸν Πετρο-
κόκκινόν μας τῆς Ἑλλάδας;

Εἶχα πεῖ, σ' ἓνα μου ἄρθρο τοῦ *Νουμά*, εἶχα
πεῖ κι ἄλλοτες ἄλλού, πῶς μὲ τὴ φρονιμάδα δὲν κα-
τορθώνει κανεὶς τίποτα τῆς ἀξίας, πῶς κάθε ἀληθι-
νὸ κατόρθωμα θέλει καὶ τὴν τρέλα του.

Ὁ κ. Δ. Πετροκόκκινος, μὲ λίγα λόγια, ἔχει
τὴν καλοσύνη, ἀπὸ τῆ Λόντρα — γιὰτὶ φαίνεται, ἔ-
πως μιά φορὰ κ' ἓναν καιρὸ στὸ Φαλκεστόνι, πῶς
ἢ Ἀγγλία τὸν ἐμπνέει — ἔχει λοιπὸν τὴν καλο-
σύνη νὰ μοῦ ἀποδείξῃ, πῶς ἐκείνα ποῦ ἔγραψα στὸ
Νουμά γιὰ τὴ φρονιμάδα καὶ τὴν τρέλα δὲ βασί-
ζονται στὴν πραγματικότητα.

Μιλᾶ γιὰ τὴ Βουλγαρία, γιὰ τὸ Φερντινάντο,
γιὰ τὸ Δάνεφ, γιὰ τὸ Γκέσωφ — τοὺς ξέρει ὅλους,
καλέ! — γιὰ τὴν ὀχλοκρατία, γιὰ τὸ Σύνταγμα,
γιὰ τὴν καθολικὴ ψηφιοφορία, γιὰ τὸ Βενιζέλο, γιὰ
τοὺς τρελοὺς ποῦ φρόνιμο νὰ στέλνονται στὸ Δρο-
μοκαίτειο καὶ γιὰ τοὺς φρόνιμους ποῦ τρελὸ διόλου
δὲν εἶναι νὰ κυβερνοῦνε τὸν τόπο.

Εἶναι οἱ λίγες γραμμὲς τοῦ φίλου μας σωστὸ
μάθημα ἱστορίας καὶ φιλοσοφίας. Ὅσοτόσο, τί νὰ σᾶς
πῶ; δὲ μ' ἔπεισε. Γιὰ νὰ βασιστῶ καὶ γὼ μιά φορὰ
στὴν πραγματικότητα, θαρρῶ μάλιστα πῶς θὰ ξα-

κολουθήσουμε τὸ δρόμο μας ὁ καθένας ἑπὼς καὶ ξε-
κινήσαμε, δηλαδὴ ὁ ταλαίπωρος ἐγὼ μὲ τὴν τρέλα
τῆ δική μου — ὁ Πετροκόκκινος μὲ τὴ δική του
τὴ φρονιμάδα.

Ὁχτώ τοῦ Σποριά, σάββατο, 1913

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ

Δυὸ φορές, θαρρῶ, μεταχειρίστηκα τὸν τίτλο «τί
χρειάζεται», πρὶν κἀνῆ τὴν καλοκαιριάτικη διακοπὴ
τοῦ ὁ «Νουμάς», πρὶν δηλ. τὸν πόλεμο μὲ τοὺς
Βουλγάρους, ἔταν ἡ γενικὴ φροντίδα εἴτανε, πῶς
θὰ κολοβωθοῦν ἔσο τὸ δυνατὸ λιγώτερο τὰ ἄσυνόρα
μας ἀπὸ τὴ Βουλγάρικη πλημμύρα. Καὶ τῶρα ὕ-
στερ' ἀπὸ τὸν πόλεμο μὲ τὸ εὐτυχισμένον ἀποτελε-
σμα, μὰ καὶ τὰ θλιβερά του παρακολουθήματα, καὶ
ὕστερ' ἀπὸ τὴν μὲ τόση δυστοκία ἀκριβοπονημέ-
νη εἰρήνη μὲ τοὺς Τούρκους φυσικὰ ἢ σκέψη πάλι
διευθύνεται στὴν ἴδια ἔρευνα, στὸ τί χρειάζεται, ὄχι
πιά ὡς ἐξωτερικὸ βόθημα — ποῦ ζητούσαμε τότες
— καὶ στήριγμα γιὰ τὰ πέρ' ἀπ' τὸ Κράτος ἐθνι-
κά μας δίκια καὶ συμφέροντα, ἀλλὰ ὡς βάση καὶ
θεμέλιο γιὰ τὸ νέο ἐθνικὸ μας χτίριο, τὸ νέο Κρά-
τος, στὸ πῶς τὰ ἔσο ἀποχτήσαμε θάποτελέσουν ἀνα-
πόσπαστα κι ὀργανικὰ κομμάτια τοῦ Ἑλληνικοῦ
Κράτους.

Ἄν μᾶς κινούσε κ' ἐμᾶς τὸ ἴδιο πνεῦμα ποῦ κι-
νεῖ κείνους ποῦ ἀντιπολιτεύονται τὸ Βενιζέλο, βέ-
βαια ποῦ θὰ καθόμασταν ἀνοίγοντας νέα συζήτηση
τώρα στὸ «Νουμά» νὰ κρίνουμε τὰ περασμένα καὶ
νὰ ψεγαδιάζουμε. Ἀλλὰ δὲν τὸ νομίζουμε συμφέρο
ἐθνικὸ αὐτό. Κι ἂν ἀργότερα τύχῃ περίσταση νὰ τὸ
κάνουμε, νὰ κρίνουμε τὰ περασμένα καὶ νὰ κατα-
κρίνουμε, οἱ τέτιες κουβέντες μας θάβναι ὡς παρὲν-
θεση σ' ἄλλες μὲ οὐσιαστικώτερο σκοπὸ. Τὸ ὑποθέ-
τουμε κ' ἐμεῖς καὶ σκεδὸν τὸ πιστεύουμε πῶς ἔγι-
ναν λάθη στὴν διεξαγωγὴ τοῦ ἐθνικοῦ ἀγώνου, πῶς
τὸ τάδε ἢ τάδε πρόσωπο ἐφταιξε στὴν τάδε ἢ τάδε
περίσταση, πῶς μπορούσαμε ἴσως νάχουμε τὰ ἴδια ἢ
καλύτερα ἀποτελέσματα μὲ λιγώτερος σπαραγ-
μοὺς καὶ θυσίαι. Ἐπίσης ἡ εἰρήνη μὲ τοὺς Τούρ-
κους δὲ μᾶς ἐνθουσιάζει ἔτσι ποῦ ἔγινε, καὶ πονοῦμε
ἐπίσης ἐκεῖ ποῦ πονεῖ κι ὁ Γν. Μκ. τῆς «Ἀκρόπο-
λης» — Εἶναι ὁ Στ. Δραγούμης; Κι ἄραγες αὐτὸς

είν' ὁ λόγος τῆς παραίτησής του ; , ἀλλ' ἀφοῦ ἐγινε ὅ,τι ἐγινε καὶ φτάσαμε σ' ἓνα ὁρισμένο ἀποτέλεσμα, τί θὰ βγῆ μετὰ τὸ νὰ συζητοῦμε τὰ περασμένα, τί θὰ κερδίσουμε ἀπ' ὅσα χάσαμε ; Περικτῆς βέβαια δὲν εἶναι οἱ κρίσεις αὐτές, ἀλλὰ εἶναι γιὰ τὴν ἱστορία, τουλάχιστο δὲν εἶναι γιὰ σήμερα, ἂν σκοπὸς τῶν εἶναι νὰ καθορίσουν τὴ χάσούρα μας, γιὰ νὰ ἐρευνηθῆ τὸ πῶς αὐτὴ θὰ ἐξουδετερωθῆ στὸ μέλλο. Σήμερα, ἐνῶ βουρὸν ἐργασίας ἐθνικῆς μπροστὰ μας περιμένει ἐργάτες, εἶναι ἀντιπατριωτικὸ καὶ προδοτικὸ ἔργο, κείνοι ποὺ εἶναι γιὰ νὰ δουλέψουν νὰ χάνουν πολυτιμότερο καιρὸ στὴν ἀχάριστη ἀσχολία τοῦ ἐπικριτῆ. Σήμερα Κυβέρνηση καὶ Βουλὴ καὶ πολιτευόμενοι καὶ Τύπος κύρια σκέψη καὶ φροντίδα τοὺς πρέπει νάχουν τὴ σύντομη καὶ γοργή, ὄχι βέβαια κ' ἐπιπόλαιη, ἐρευνα καὶ τὴν ἄμεση ἐνέργεια ἔλων ὅσα χρειάζονται γιὰ τὸ σκοπὸ ποὺ ἀναφέραμε.

Κι ὅσα χρειάζονται δὲν εἶναι οὔτ' ἓνα οὔτε δύο εἶναι πάρα πολλά. Καὶ τῶν πολλῶν αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ γίνῃ ἄτακτη ἐπιδίωξις. Ὅπου δὲν μπορεῖ νάναί παράλληλη ἢ πραγματοποίηση, πρέπει τὰ νυχικιότερα νὰ ἐρθουν πρῶτα στὴ σειρά. Ποιά λοιπὸν εἶναι τὰ νυχικιότερα, τί πρῶτ' ἀπ' ὅλα χρειάζεταιται ; Νά, τὸ ζήτημά μας.

Ὅξω ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸ δυνάμωμα τοῦ Κράτους, ἔλες οἱ ἀνάγκες ποὺ περιμένουν νὰ θεραπευτοῦν στὶς νέες χώρες μας μποροῦν, νομίζουμε, νὰ χωριστοῦν σὲ τρεῖς κατηγορίες : ἀνάγκες οικονομικῆς, ἀνάγκες ἐκπαιδευτικῆς καὶ ἀνάγκες, ὡς τις ποῦμε ἔτσι, ἐλευθεροπολιτικῆς ἐννοοῦμε τὴν πολιτικὴ διαπαιδαγώγησι, γενικὰ τὰ μέτρα ποὺ χρειάζονται ὡς ποὺ νὰ γίνων σωστοὶ καὶ ἄξιοι ἐλεύθεροι πολῖτες οἱ κάτοικοι τῶν νέων μας χωρῶν, καὶ ὅσοι ἀπ' αὐτοὺς εἶναι ἀλλόφυλοι νὰ πάψουν νάχουν τάση ἀποχωρισμοῦ, νὰγαπήσουνε τὴ νέα πολιτικὴ κατάσταση. Κ' ἐπειδὴ οἱ τέτοιες ἀνάγκες δὲ νομίζουμε, κάθε ἄλλο μάλιστα, ὅτι μόνον στὶς νέες μας χώρες εἶναι αἰσθητῆς, ἀλλὰ μετὰ κάποια διαφορὰ βαθμοῦ καὶ στὶς παλιές, ἀκολουθεῖ ὅτι κάθε λόγος γιὰ τίς ἀνάγκες αὐτές ἀποβλέπει γενικὰ σ' ὅλο τὸν πληθυσμὸ τοῦ Κράτους. Ἡ κυριώτερη διαφορὰ ἐδῶ κ' ἐκεῖ εἶναι στὴ διαίτησιν, μόνον καὶ στὸ ἔτι ἴσα μετὰ σήμερα οἱ νέοι πληθυσμοὶ δὲν ἔλαβαν τὰ πολιτικὰ δικαιώματα ποῦχουν οἱ παλιοί. Κι αὐτὰ τὰ πολιτικὰ δικαιώματα δὲν εἶναι, μοῦ φαίνεται, ἡ ἀμεσώτερη ἀνάγκη. Ὅτι ἡ Μακεδονία δὲν εἶναι Δόβρουτζα, ὅτι πρέπει στοὺς κάτοικούς της ὅλους νὰ δοθοῦν τέλεια τὰ δικαιώματα αὐτά, δὲν πρέπει νὰ ὑπάρξῃ ἀμφισβήτηση.

Μόνον ποὺ πρέπει νὰ προετοιμασθῆ, κάπως ὁ πληθυσμὸς γι' αὐτὴ τὴν ἀφομοίωσι, χωρὶς ὅμως ἢ προετοιμασία νὰ βαστάξῃ περισσότερο ἀπὸ ἓνα χρόνον. Στὸ μεταξὺ ἔτσι πρόχειρα λέμε μιὰ γνώμη —μπορεῖ νὰ γίνῃ τὸ ἔξῃς : Ἀφοῦ γίνῃ μ' ἓνα Διάταγμα ἢ προσάφτησι, νὰ βγάλῃ μιὰ προκήρυξις ἢ Κυβέρνησις γιὰ τοὺς νέους συμπολίτες μας, γραμμένῃ Τούρκικα γιὰ τοὺς Τούρκους, ὡς ἐπιτραπῆ αὐτῇ ἢ συγκατάβασῃ, ὡς ποὺ νὰ μάθουν ὅλοι τὰ Ἑλληνικά, Γαλλικά γιὰ τοὺς Ἑβραίους κ' Ἑλληνικά γιὰ τοὺς ἀποδέλοιπους, ὅπου νὰ τοὺς γνωστοποιῆ ἐπίσημα τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα, νὰ τοὺς βεβαιώνη ὅτι, ὅπως καὶ οἱ στρατιωτικῆς ἀρχῆς τοὺς ἐπροκήρυξαν, ἀσφαλτα καὶ γιὰ πάντα θάπαλάψουν τὴν ποθητὴ ἰσονομίαν καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀσφάλειαν καὶ θερησκευτικὴν ἐλευθερίαν καὶ νὰ τοὺς γνωστοποιῆ ὅτι ἐτοιμάζει τὸ ἔτι χρειάζεταιται γιὰ τὴν ἀφομοίωσι μετὰ τὸ παλιὸ Κράτος καὶ νὰ ὑπόσχεται, ὅτι ἡ ἀφομοίωσι αὐτὴ καὶ ἡ ἐνέργεια ταχυκῶν ἐκλογῶν δὲ θὰ γίνῃ παραπάνου ἀπὸ ἓνα χρόνον. Συγχρονα μπορεῖ νὰ βγῆ Διάταγμα ἢ Νόμος ἐκτακτος, ἂν δὲν ὑπάρξῃ συνταγματικὸ ἐμπόδιο, ποὺ νὰ ἐρίξῃ ὅτι στὸ διάστημα τοῦ ἐνδῆ χρόνου ἐπιτρέπεται νὰντιπροσωπευτοῦν οἱ νέες χώρες μας στὴν Ἑθνικὴ Βουλὴ μ' ἀντιπροσώπους ἐκλεγμένους κατὰ τὸ γνωστὸ τοὺς Τούρκικον σύστημα, καὶ τὸ Διάταγμα αὐτό, ποὺ πρέπει νὰ ἐρίξῃ ἔξωθεν καὶ πῶς θὰντιπροσωπευτῆ ἢ Κρήτη, νὰ γίνῃ γνωστὸ στὴν προκήρυξι καὶ σύντομα νὰ μπῆ στὴν πράξι. Ἐτσι θάχουμε τὴ Βουλὴ ποὺ ἔχουμε γιὰ ἓνα χρόνον ἀκόμα καὶ δὲ θὰ χάνουμε πολῦτιμο καιρὸ μετὰ τὴν ἐκλογικὴ ἀναστάσι, οὔτε κινδυνεύουμε νάχουμε ἀδύναμη Κυβέρνησις (τὸ σκάνταλον τοῦ Σπράτον δὲν πιστεύουμε πῶς θάχῃ κανένα σοβαρὸ ἀποτέλεσμα). Ἢ μείνη ἢ ἴδια Κυβέρνησις, ὅπως εἶναι ἢ κάπως ἐξανειωμένη, γιὰ νὰποτελειώσῃ τὸ ἔργο της. Ἐξὲν πιά, ἂν, ὅπως εἶπα, ὑπάρξῃ ἐμπόδιο, ἂν κινδυνεύουν οἱ Ντεληγιάννικοι «θεσμοί», ἂν Βασιλιάς καὶ Βενιζέλος φοβοῦνται «νόθευσιν τοῦ πολιτεύματος». Τότες τί θὰποφασισθῆ γιὰ τὸ ζήτημα τῶν ἐκλογῶν, δὲν ξέρουμε. Ὅπως καὶ ἂν εἶναι, εἶπαμε ὅτι τὰ πολιτικὰ δικαιώματα δὲν εἶναι ἡ ἀμεσώτερη ἀνάγκη γιὰ τοὺς νέους πληθυσμούς μας. Μὰ οὔτε καὶ οἱ ἐκπαιδευτικῆς ἀνάγκες — καὶ σ' αὐτές περιλαμβάνουμε κάθε μέσο ἐκπολιτισμοῦ — ἔχουνε τὴν πρώτη θέσιν ὡς ἀνάγκες. Τὴν πρώτη θέσιν τὴν ἔχουν δὲν πιστεύω νὰ τὸ ἀμφισβητῆ κανεὶς οἱ οικονομικῆς ἀνάγκες τόσο γιὰ τοὺς νέους ὅσο καὶ γιὰ τοὺς παλιούς πληθυσμούς τοῦ Κράτους μας. Γνωστὸ τὸ primum vivere, deinde philosophari. Καὶ γνωστὸ τὸ πόσο ὑπόφερε οἱ οικονομικὰ ὁ πληθυσμὸς ἔλου τοῦ Κράτους ἀπὸ τὴν

δύσκολη ἔθνηκή περίστασις πού περάσαμε. Καί γνωστό ὅτι καί πρὶν τὸν πόλεμο δὲν εἶταν μπόλικα σκορπισμένη ἡ «εὐημερία» στὸν Ἑλληνικὸ λαό, κι ὁ Βενιζέλος δὲ θὰ ξέχασε ὅτι ὑποσχέθηκε νὰ ἐργασθῆ, γιὰ νὰποχήσῃ ὁ λαὸς αὐτὸς γιὰ κάθε ἀτομὸ τοῦ τὸ «ἀπαραίτητο ποσὸ εὐημερίας», ἂν καλοθυμᾶμαι τὴ φράση. Ὁ πρόσθετος πάλι λαὸς μας, πού οὐτ' αὐτὸς βέβαια εἶχε προτύπο τὴν «εὐημερία», ὁ λαὸς αὐτὸς, πού σὲ μερικὰ σημεῖα τοῦ Κράτους εἶναι παρδαλὸς καί μὲ ἀπηχτο τὸ ἔθνηκὸ αἶσθημα, εἶναι ἀπόλυτη ἀνάγκη — ἄς προσέξῃ πολὺ σ' αὐτὸ ἡ Κυβέρνησις — νὰ μὴ νοιώσῃ δυσκολώτερον καί φτωχικώτερον τὴ ζήσιν τοῦ κάτου ἀπ' τὴν Ἑλληνικὴ Διοίκησιν ἀπ' ὅ,τι τὴν ἐνοιωθε κάτου ἀπ' τὴν Τούρκικη. Γιατί κ' Ἑλληνες καθαροὶ ἀκόμη σὲ τέτια περίπτωση εἶναι φυσικὸ νὰ βραρυνομοῦν. Ἄκουσα ἀπὸ στρατιώτες μας πού πολέμησαν στὴν Ἡπειρο, ὅτι χωριάτες Ἡπειρώτες ἐξεστόμιζαν τὴ γνώμη ὅτι «καλύτερον βρισκόντουσαν, ὅταν εἶταν Τούρκικο, παρὰ τώρα στὸ Ἑλληνικόν», ὅτι «ἔφυγε τὸ «μπερεκέτι» μαζὶ μὲ τοὺς Τούρκους». Μᾶς συμφέρνει αὐτὴ ἡ γνώμη :

Τὸ πρῶτο λοιπὸν πού χρειάζεται γενικὰ γιὰ ἔλον τὸν πληθυσμὸ τοῦ Κράτους καί εἰδικώτερα γιὰ νὰσφαλίσουμε τὴν ὕλικὴ ἀνεσι καί συνακόλουθα καί τὴν ἀγάπην καί τὴν ἀφοσίωσιν στὸ Ἑλληνικὸ Κράτος τῶν νέων συμπολιτῶν μας εἶναι νὰ φροντίσουμε γιὰ τίς οικονομικὰς ἀνάγκας, νὰ κάνουμε τὴ ζωὴ φτηνότερη κ' εὐκολώτερη ὅσο ἐξαρτᾶται ἀπ' τὸ Κράτος. Δὲν πρέπει νὰ μείνῃ στὸ χαρτί μόνο ἡ περικοπὴ πού βλέπουμε στὴν ἀπάντησιν τῆς πλειοψηφίας στὸ Βασιλικὸ Λόγο, ὅτι «Ἡ Ἀντιπροσωπεῖα τοῦ ἔθνους... θέλει συντόμως ἐργασθῆ, ὅπως ἀνακουφίσῃ τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν εἰς δικαίαν ἀνταμοιβὴν τῶν θυσιῶν καί μετὰ προθυμίας θέλει παράσχει τὴν συνδρομὴν τῆς εἰς τὴν Κυβέρνησιν πρὸς ἐπιψήφισιν τῶν μέτρων, τὰ ὅποια θέλει αὐτὴ εἰσηγῆθῆ διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῶν νέων χωρῶν κλπ.». Δὲν πιστεύουμε ἀνακούφισιν οἱ κ. κ. βουλευτῆς νὰ ἐννοοῦν μονάχα τὴν ἀποζημίωσιν καί τίς συντάξεις γιὰ τοὺς λαβωμένους κι ἔσας οἰκογένειες ἀπόμειναν ὄρφανὸς ἀπὸ τὸν πόλεμο. Ἐνα τέτιο μέτρο — δικαιοῦτα καί ἀπαραίτητο, δὲ λέμε ὅχι — μοναχὸ τοῦ, δίχως ἄλλα παράλληλα καί γενναῖα, πού νὰ ξαλαφρώσουν τὸν ἀποδέλοιο πληθυσμὸ, μπορούμε νὰ τὸ παραλληλίσουμε μὲ τὸ ἔργον πού κατὰ ἕνα στίχο τοῦ Boileau, νομιζώ, κάνουν οἱ καμπάνες, πού «pour honorer les morts, font mourir les vivants».

Ὁ λαὸς ὁ Ἑλληνικὸς πάσχει ἀπὸ τὴν ἀκρίβεια,

δὲν ἔχει ἀφθονα τὰναγκαϊότερα εἶδη τροφῆς, δὲν τρώει ἀρκετὰ, πεινάει, γιὰ νὰ ποῦμε τὴ βαρεῖα λέξι. Καί δὲν πρόκειται ὅω γιὰ τοὺς προλετάριους τῶν πόλεων μονάχα, ἀλλὰ καί γιὰ τοὺς χωρικοὺς, καί γενικὰ τοῦλάχιστο γιὰ τὰ ἐννιά δέκατα τοῦ πληθυσμοῦ. Καί ψωμὶ ξερὸ ἀκόμη τρομάζει νὰ τὸ φάῃ μπόλικο. Ἐγνώρισαν χωρικὰς οἰκογένειες στὸ Μωριᾶ, πού ζύμωναν 10—15 ψωμιὰ μεγάλα μονομῆς, μαῦρα καί σὰν τὴ λάσπη, καί τὰράδιαζαν στὸ ράφι σὰν κονίσματα, γιὰ νὰ ξεραίνονται καί νὰ φτουρᾶνε, νὰ μὴν τρώγονται πολὺ. Κ' ἐγνώρισαν οἰκογένειες, πού καί τὰ τέτια ψωμιὰ ἀκόμη τᾶφιναν ἀπείραχτα στὰ ράφια γιὰ πολλὰς μέρες κ' ἔκαναν οἰκονομία τρώγοντας φασόλια ντόπια μοναχὰ μὲ δίχως λάδι, γιὰτι αὐτὰ δὲν τὰγόραζαν. Νομιζώ πὼς τέτια λιτότητα καί ὀλιγάρκεια παύει πιά νὰ εἶναι ἀρετὴ, ὅσο κι ἂν τὴν ἐβρίσκουν τέτια οἱ Ντεληγιάννηδες, καί νομιζώ πὼς, ὅσο ἀξιος τῆς τύχης τοῦ κι ἂν εἶναι ὁ Ἑλληνικὸς παραγωγικὸς κ' ἐργατικὸς λαὸς, πού δὲ σγκώθηκε ὡς τώρα νὰ σπάσῃ τὰ κεφάλια τῶν κυβερνητῶν τοῦ καί τῶν ἐκμεταλλευτῶν τοῦ καί τῶν ἐμπόρων τοῦ, πὼς δὲν τοῦ ἀξίζει καί τόση πάλι κατάντια καί πὼς εἶναι καιρὸς νὰ δῆ πιά μεγαλύτερον ἀφθονία.

Εἶναι καιρὸς ἀλήθεια ! Γιατί κατάντησε πιά ἀνοικονόμητη ἡ ζωὴ στὴν Ἑλλάδα ! Εἶναι κι ἄλλου ἀκρίβεια, ὅπως στὴν Ἀουστρία π. χ., ἀλλὰ δὲ σὲ σφίγγουν ἐκεῖ οἱ ἄλλες συνθήκες τῆς ζωῆς, ὅπως ἐδῶ οὐτ' ἄλλα τὰ εἶδη εἶναι σπάνια καί ἀκριβὰ. Ἐδῶ ἔξω ἀπὸ τὸ λάδι καί τὸ κρασί — γιὰ νὰ μιλήσουμε μὲ παραδείγματα, — πού κι αὐτοῦντων, ἔταν περᾶσον στὸ ἐμπόριον, διπλασιάζεται ἡ τιμὴ, τί πράγμα εἶναι φτηνὸ καί ἀφθονο ; Ἄραυ, ἐνῶ εἴμαστε σὲ σταφυλότοπον, οὔτε σταφύλια μπορούμε νὰ φᾶμε στὸν καιρὸ τοῦ κάτου ἀπὸ 50 λεπτὰ τὴν ὀκά κ' ἄς πουλιέται ὁ μούστος μὲ δέκαρά. Μὲ 50 λεπτὰ ἔμως ἀκόμη καί στὴν Ἀγγλίαν βρίσκει κανεὶς σταφύλια. Φανταστῆτε, ἂν μπορεῖ ἕνας φτωχὸς οἰκογενειάρχης νὰ φέρῃ σταφύλια σπίτι τοῦ θὰ θέλῃ ἕνα δίφραγκον τὴν ἡμέραν. Στὴ Βόρεια Ἑυρώπη ἔμως, ἂν δὲν μπορεῖ νὰ φάῃ σταφύλια, μπορεῖ νὰ φάῃ ἀχλάδια, πού μὲς' στὸ Βερολίνο τὰ βρίσκεις μὲ μὲν πεντα ὡς μὲν δέκαρά τὸ πφούντι, μπορεῖ νὰ φάῃ μήλα, πού δὲν ξέρουν τί νὰ τὰ κάνουν, ἐνῶ σ' ἐμᾶς εἶναι εἶδος πολυτελείας μὲ μὲν δραχμὴν κι ἀπάνου τὴν ὀκά. Καί δὲν εἶναι ντροπὴ μας, δὲν εἶναι ἀνάποδο πρᾶγμα, Αὐγουστο μῆνα νὰ βρίσκονται στὸ Λονδίνο πορτοκάλια φρέσκα καί ὠραῖα μὲ 1 ¹/₂ ὡς 2 πέννες, κ' ἐδῶ τὸν ἴδιο καιρὸ τὰ χειρότερα τους, τὰ κτριμισμένα καί ξερά, νᾶχουν 30-50 λεπτὰ ; Μήπως ἡ Σικελία καί ἡ Ἰσπανία εἶναι κοντότερα στὸ Λον-

δίνω απ' ε,τι είναι ως προς την Ἀθήνα οί δικαί μας πορτοκαλλότοποι ; Τί πρώτο νάναφέρω και τί δεύτερο ; Βλέπετε, ἐδῶ πιά δέ μιλῶ γιά ὅσα μᾶς ἀπαγορεύει τὸ δασμολόγιο, μιλῶ γιά πράματα πού παράγει ὁ τόπος μας. Πῶς συμβαίνει νάπαγορεύονται κι αὐτὰ ἀκόμη σ' ἔσους δὲν εἶναι πλουτοκράτες ; Τὸ ψωμί πρώτα πρώτα, πῶς τὸ τρώμε σὲ διπλάσια τιμὴ απ' ε,τι ἔχει ἐστὶ γειτονική μας Τουρκιά, ἐνῶ ὁ φόρος τοῦ σταριοῦ εἶναι μόνο 8 ἢ 9 λεπτὰ ; Τὸ τυρί, ἐνῶ απ' τοὺς παραγωγούς ἀγοράζεται κάτω ἀπὸ δραχμὴν, πῶς ἀνεβαίνει στίς τρεῖς : Πεπόνια και καρπούζια, ἐνῶ απ' τὸν παραγωγὸ ἀγοράζονται 5-6 ἔστω 10 λεπτὰ τὴν ὀκτῶ, πῶς συμβαίνει νὰ μὴν μπορούμε νὰ τὰ φάμε κάτω ἀπὸ 30 ; Ἀγὰρ και πουλερικά γιατί νὰ μὴν ἔχουμε φτηνὰ και ἄφθονα ; Ἄμὲ τὸ γάλα ; Ὅριστε στοῦ Μπερνίτσα νὰ πιήτε 60-70 δράμια νερόγαλα μὲ 30 λεπτὰ, δηλ. μὲ δυὸ δραχμὲς τὴν ὀκτῶ. Πηγαίνετε και στὴ Γερμανία νὰ βρεῖσθε σὲ κάθε βῆμα σας γάλα πραγματικὸ μὲ μιὰ πεντάρα τὸ ποτήρι. Κάπου στὴ Δυσελδόρφη — ἀρχὴ γιά τὸν κ. Συναδινὸ ἤθελαν νὰ μοῦ δώσουν και ρέστα, γιατί εἶχε τρία (ἀρ. β) πφένιγ τὸ ποτήρι. Σὲ καλὰ ξενοδοχεῖα φυτοφαγικά, ὅπως στὴ Φρεϊδριχστράσε τοῦ Βερολίνου, μιὰ δεκάρα ἀγνότατο παχὺ γάλα σὲ καθαρῶτατο ξεχειλιστὸ ποτήρι. Στὸ Παρίσι τὰ ἴδια μαζί μὲ τὸ φαγητὸ σοῦ δίνουν και μιὰ μποτίλλια γάλα, ἂν τὸ προτιμᾶς ἀπὸ τὴ μπίρα ἢ τὸ κρασί. Ἀφίνω πὸ εἶναι κι ἀποστειρωμένο τὸ γάλα πὸ βρεῖσθε στὴν ἀγορά. Βούτυρο ; κόπιασε ἐδῶ νὰ φᾶς : Οἱ ἄλοιφες ἔχουν 8 δραχμὲς. Τὸ ὑποπερτὸ 12-16. Τὰ νοθεμένα τοῦ φαγητοῦ 6-8. Στὴ Βουργαρία ὅμως ἔχει 2-2 1/2-3 δραχμὲς, κι ἔχει πολὺ ἀκριβώτερα στὴν ἄλλη Εὐρώπη. Κ' ἐνῶ δὲν ἔχουμε βούτυρο, τὸ δασμολόγιο ὡς τόσο μᾶς ἀπαγορεύει τὸ ὄραιο φυτικὸ βούτυρο, τὸ κοκοφοινικόλαδο ἢ ὄρ. ἢ 4 φόρο στὴν ὀκτῶ, ἂν ἀγαπᾶτε ! κι ἄς εἶναι κι ἀπαραίτητο γιά τάρωματικά σαποῦνια. Τί νὰ τρώμε λοιπὸν ; Πατάτες ; Ἀλλὰ κι αὐτὲς ἔχουν 40-50 λεπτὰ. Κ' οἴντομάτες ἀκόμη τὸ ἴδιο. Καὶ τὰ λαχανικά ὅλα, μάλιστα στὰ χωριά,σὴν ἀπαγορευμένα.

Λογαριάστε τώρα και τὰ εἶδη πὸ δὲν παράγουμε και τὰ περιλαμβάνει τὸ δασμολόγιο — ὅπως περιλαμβάνει και πολλὰ απ' ὅσα παράγουμε — και προσθέστε στὴ φορολογία τὴν αἰσχροκέρδεια τῶν ἐμπόρων και τὴν κλεψιά στὸ ζύγι — ἄλλη πληγὴ αὐτὴ ! Εἶναι ζήτημα, ἂν 10 ο) ἀπὸ τοὺς πωλητὰδες ζυγιάζουν σωστά και δὲ λῆω μόνο τοὺς πλανόδιους — και τίς νοθεμένες ποιότητες και τὰ χαλασμένα και βρώμικα πράματα — ὅλα πέρα πέρα ἀνεξέλεγκτα, — γιά νὰ ἀπολάψτε τὴν μακαριότητα τῆς ζωῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ κοσμάκη, πὸ πλερώνει γιά

νᾶχη ἀστυνομία, δικαιοσύνη και λοιπὰ κοροφῆαλα.

Τῆς κατώτερης ποιότητος τὸ ρίζι — τῆς Αἴγυπτος, νομίζω, ἢ κάποιας ἄλλης Ἀγγλικῆς χτήσης, σὲ σακκιά, ἔχει σὲ ζεμπίλια — ζῆω δὲν ἔχει παραπᾶνου ἀπὸ 30-40 λεπτὰ τὴν ὀκτῶ. Ὁ φόρος πόσος εἶναι ; Ὅχι : πάνω ἀπὸ 20, ὑποθέτω. Εἶναι λοιπὸν κανεὶς πὸ πουλᾶει ρίζι μ' 60-70 λεπτὰ, δηλ. ὅσο ἔχει ἔξω ἢ καλὴ ποιότητα, τὸ ρίζι Καρολίνας : Τὰ φασόλια, ἐνῶ ἔπρεπε νᾶχουν 40-45 τὸ πολὺ λεπτὰ, πῶς ἀνεβαίνουν στὰ 70 ; Τὸ πετρέλαδο τὰγόραζα 1.60 τὴν ὀκτῶ μὲ τὴ ζυγαριά, γιατί 1.40 δὲ μοῦ τδινε ὁ μπακάλης παρὰ μόνο μὲ τὰ μέτρα του καταλαβαίνετε, τί εἶδους εἶναι τὰ μέτρα. 1.60 ! δηλ. 8 φορές τὴν ἀρχικὴ ἀξία του ! Σπερματοεῖτα ; Ροῦχα ; Καπέλλα ; 30-120 ο) ἀκριβώτερα απ' ε,τι εἶναι στὴν ἄλλη Εὐρώπη. Γιατί ; Γιά νὰ κερδίζουν οἱ ἔμποροι, ὁ «Φοῖβος», οἱ ὑφαντουργικὲς μας εταίρειες, ὁ Πουλόπουλος. Μὰ δὲν πᾶνε λοιπὸν στὸ διάλο αὐτοὶ ὅλοι ; Παπούτσια ; Κεῖνα πὸ πωπαιρες πέρσι 20 δρ., φέτος ἔχουν 25. Ἄν φταίει ὁ πόλεμος, δὲν ξέρω. Νὰ δοῦμε και μετὰ τὸν πόλεμο. Ἐπιπλα, βιβλία, πράματα τοῦ νοικοκυριοῦ ; Ἄς μὴν κάνουμε οὔτε κουβέντα, οὔτε σύγκριση. Καὶ τὰ λοιπὰ, και τὰ λοιπὰ. Παῦῶ τὰ παραδείγματα, μὴ γίνουιν τοῦ «Νουμᾶ» οἱ στήλες μπακάλικο τετρερί !

Πῶς θὰ διορθωθῆ τώρα ἡ κατάστασι αὐτὴ ; Τὸ Κράτος βέβαια δὲ φταίει γιά ὅλα, γιά νὰ τὰ διορθωθῆ κιόλας ὅλα. Φταίνει κ' οἱ ἄνθρωποι μας και ὑπάρχουν κ' αἰτίες πὸ βρεῖσκονται στὴν παγκόσμια ἐξέλιξη και κοινωνικὴ κατάστασι. Φταίει ὅμως σ' ἐμᾶς παραπολὺ τὸ Κράτος, γιατί τίποτα δὲν ἐφρόντισε, ἀπολύτως τίποτα, γιά νὰ εὐτυχήσῃ ὁ μικρὸς κόσμος, κι ἀντίθετα ε,τι μπόρεσε ἔκαμε, γιά νὰ τὸν φέρῃ στὸ ἀπροχώρητο. Τώρα λοιπὸν μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ διπλασιασμοῦ του και μὲ τὸν εἰδικὸ σκοπὸ νὰ μὴν ἀποξενώσουμε τοὺς νέους συμπολίτες μας, μιὰ πὸ μᾶς ἄγγιξε πιά τὸ μαχαίρι στὸ κόκκαλο, πρέπει τὸ Κράτος, ἔστω και μὲ μικρὸ κλονισμό στὰ οικονομικά του — προσωρινὸ κλονισμό και πὸν μπορεῖ, ἂν ἔχη τὸ κουράγιο, νὰ τὸν ἐξουδετερώσῃ μὲ ἄμεση φορολογία τοῦ Κεφαλαίου — νὰ λάβῃ τίς γενναιότερες ἀποφάσεις πὸν μπορεῖ, γιά νὰ ξαλαφριοθῆ, ὁ πονεμένος και κουρασμένος Ἑλληνικὸς λαός.

Ἐμεῖς ὡς συντελεστικὲς γιά τὸ σκοπὸ αὐτὸν ἐνέργειες νομίζουμε τίς ἀκόλουθες :

1) Νάλλάξῃ ριζικὰ τὸ ἄγριο και βάρβαρο δασμολόγιο. Γιά τὴ ζάχαρη π. γ. νὰ παραδεχτῆ ἡ Κυβέρνησι τὴ γνώμη τοῦ ἀπόστολου τῆς ζάχαρης Κ. Σπυρίδη, τὰ 30 λεπτὰ στὴν ὀκτῶ γιά ὅλο τὸ

Κράτος. Για τὸ πετρέλαιον ἐπίσης νὰ γίνῃ τὸ ἴδιον, ἀφοῦ τώρα θὰ μῆν ὡς ἐγγύθησι — γιατί ἔχει : — ἡ κατανάλωσις σὲ διπλάσιον Κράτος. Ἄν αὐτὸ δὲ συμ- φέρνῃ στὴν Ἐταιρεία τοῦ Οἰνοπνεύματος, δὲν εἶναι λόγος γὰρ νὰ ἐμποδιστῇ στὴν ἀπόφασί της Κυβέρ- νησι καὶ Βουλῇ. Καὶ τόσα, τόσα ἄλλα. Ποῦ νὰ τὰ- ραδιᾶξω ; Τάχα τοῦ τυριοῦ καὶ τοῦ βουτύρου ὁ δα- σμὸς ἂν γίνῃ, κι αὐτὸς 30 λεπτὰ, θὰ χάσῃ τὸ δη- μῶσιον ἢ θὰ κερδίσῃ ; Κι ἂν θὰ χάσῃ πόσο πολλή θὰ εἶναι τάχα ἡ ζημιὰ ; Καὶ τὸ κοκοφοινικόλαδον, γιατί νὰ μὴ μᾶς ἔρχεται μ' ἓνα δασμὸν 10 ος στὴν ἀξία του ; Καὶ φοῦλια (ποῦχουν 4 δρ. τὴν ἑκά δα- σμὸν) γιατί νὰ μὴν τρώμε ; Καὶ τσάι γιατί νὰ μὴν πίνουμε ; Για νὰ ζεθεύουμε ψασκόμηλον ; Καὶ τὰ πα- στὰ γιατί νὰ μὴ γίνουιν ἐλόφτηνα ; Καὶ τὰ ὑφάσμα- τα ἐπίσης ἔσα δὲν εἶναι τῆς πολυτέλειας ;

2) Κοντὰ στὰ ἔξοδα γὰρ τῆς στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς ἐτοιμασίας ; νὰ οἰκονομηθοῦν καὶ καμμιά κατοστὴ ἑκατομμύρια, γὰρ νὰ ἰδρυθῇ μιὰ πραγμα- τικὰ Ἐθνικὴ Τράπεζα, δηλ. ποῦ τὰ κεφάλαια καὶ τὰ κέρδη, τῆς νάνηκουιν στὸ Λημῶσιον (ἢ τωρινὴ λε- γόμενῃ Ἐθνικῇ δὲν ξέρουμε γιατί ἔχει αὐτὸ ἔνο- μον), κι αὐτὴ νάναυ κυρίως Γεωργικὴ καὶ Βιομη- χανικὴ καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ τοὺς γεωργούς, τοὺς κη- πουροὺς, τοὺς ἀμπελοουργούς, τοὺς κρασάδες, τοὺς χτηνοτρόφους, τοὺς ὀρνιθοτρόφους, τοὺς ψαροτρό- φους, τοὺς συσκευαστὰς φρούτων καὶ λοιποὺς κον- σερβοποιούς, τοὺς παστωτὰς ψαριῶν, τοὺς τυροκόμους καὶ βουτυροκόμους, τοὺς ταμπάκηδες, τὰ καπνεργο- στάσια, γενικὰ τοὺς βιομηχάνους ποῦ δὲν ἔχουν ἀ- νάγκη ἀπὸ προστατευτικὸν δασμὸν καὶ γὰρ κείνα μόνον τὰ προϊόντα τους, ποῦ καὶ στὴν τιμὴν καὶ στὴν ποιότητα μποροῦν νὰ συναγωνιστοῦν τὰ ξένα, Τρά- πεζα ποῦ θὰ ἰδρυθῇ καὶ ἐνεχυροδανειστήρια, ποῦ νὰ μὴ γδόνουν, καὶ, ὅπως ἄλλοιῶς μπορῇ, θὰ εὐκο- λύνῃ τὸν κοσμάκη.

3) Ἡ Κυβέρνησις νὰ καλυτερέψῃ καὶ νὰ πω- κνώσῃ τὴν συγκοινωνία καὶ νὰ φροντίσῃ νὰ λιγοστέ- ψουιν οἱ ναῦλοι καὶ τὰ γῶγια.

4) Νάναγκαστοῦν ὅσοι ἔχουν ἀκαλλιέργητες ἐ- χτάσεις, νὰ τίς καλλιεργήσουν ἢ νὰ τίς πουλήσουν σὲ καλλιεργητὰς, κι ὅσοι ἔχουν οἰκόπεδα στῆς πόλεις νὰ χτίσουν ἢ νὰ τὰ πουλήσουν σ' ἄλλους ποῦ θὰ χτίσουν, κι ἀκόμη, ὅπως ῥίνεται κι ἄλλοῦ, νὰ χτι- στοῦν σειρὰς ἀπὸ μικρὰ ἐργατικά σπίτια σύμφωνα μὲ τὴν ὑγιεινή, κι αὐτὸ μὲ κάπια συνδρομὴ τοῦ Κράτους στὴν ἔταιρεία ποῦ θὰ τὰ χτίσῃ ἢ μὲ κά- πιον ἄλλο συνδυασμὸν.

5) Νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα τῶν τσιφλικιῶν, νάπο- ξεραθοῦν οἱ βάλτοι, νὰ γίνουιν κἀνάλια γὰρ πότισμα, νὰ ἐγκατασταθοῦν οἱ πρόσφυγες τῆς Θράκης, οἱ

Ἕλληνες τοῦ Καυκάσου κι' ὅποιοι ἄλλοι ἀνέσπει- γεωργικὸι πληθυσμοὶ σὲ χτήματα τοῦ Δημοσίου, νὰ ἰδρυθοῦν πυκνοὶ γεωργικὸι σταθμοὶ, κ' οἱ γεωπόνοι νὰ μὴν τεμπελιάζουιν, παρὰ κυριολεκτικὰ νὰ χει- ραγωγούιν τοὺς γεωργούς καὶ χτηνοτρόφους στὴ δουλειὰ τους, νὰ τοὺς φωτίζουιν γὰρ κάθε ζήτημα καὶ νὰ τοὺς σπρώχνουιν στὴν πρόοδο. Μ' ἓνα λόγον νὰ δυναμωθῇ γενικὰ ἡ γεωργία κ' ἡ χτηνοτροφία.

6) Νὰ ἐνεργεῖται πραγματικὴ, πυκνὴ, αὐστηρό- τατη καὶ γενικὴ σὲ πόλεις καὶ χωριά ἀστυνομικὴ ἐπίβλεψη στὰ ζύγια καὶ στῆς ποιότητες τῶν ἐμπο- ρευμάτων καὶ στὴν ἀγνότητα καὶ τὴν κατάστασι τῶν δσων εἶναι φαρῶσιμα. Γι' αὐτὴ τὴ δουλειὰ νὰ γίνεταὶ ἐπίκλησι ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ καὶ τῆς συνερ- γασίας τῶν πολιτῶν.

7) Νὰ ὑποχρεωθοῦν τὰ μονοπώλια νάχουιν παν- τοῦ ἀποθήκες καὶ νὰ πουλοῦν μὲ τίς ἴδιες τιμές. Καὶ γὰρ μερικὰ εἶδη τῆς πρώτης ἀνάγκης, ποῦ ἔχουιν πολὺ μικρὴ ποικιλία στὴν ποιότητα, ὅπως ἡ ζάχαρη π. χ., νὰ ὀρισθῇ γὰρ τοὺς λιανοπωλητὰς σ' ὅλο τὸ Κράτος ἓνα ἀνώτατον κέρδος ὄχι πάνου ἀπὸ 10 ος. Για κἀτι ἄλλα πάλι, ὅπως τὸ γάλα, νὰ γίνεταὶ ὅ,τι καὶ στὰ πιδ πολιτισμένα μέρη καὶ νὰ ὀρισθῇ ἐπίσης, ἂν εἶναι δυνατόν, μιὰ ἀνώτατη τιμὴ γὰρ κάθε του εἶδος.

8) Μ' ἔσα μέσα μπορεῖ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸ Κρά- τος τὴ σύστασι Γεωργικῶν συνεταιρισμῶν, κατανα- λωτικῶν συνδέσμων κλπ.

9) Για τὸ στᾶρι, ἂν εἶναι εὐκόλον, νὰ ἐνεργη-θοῦν ἀμέσως ἔσα εἶχε προτείνει ὁ Γρανίτσας.

Μ' αὐτὸς πάνου κάτου τίς ἐνέργειες καὶ μ' ὅποια ἄλλη παρόμοια νὰ ἐξαλαφρωθῇ ὁ λαὸς τῆς παλιᾶς Ἑλλάδας καὶ δὲ θὰ φορτωθῇ ὑπέρμετρα ὁ λαὸς τῆς Νέας. Κι ὄχι μόνον δὲ θὰ φορτωθῇ, παρὰ καὶ θάναυ- φωθῇ οἰκονομικὰ, πρᾶμα πολὺ σπουδαῖον, ἂν θέμε νάχουμε τὴν ἀφροσύνη τῶν Τούρκων ὑπηκόων μας καὶ τῶν Ἑβραίων καὶ τῶν λιγοστῶν Βουργαρόφιλων καὶ Ρουμανόφιλων, ποῦ μ' ὅλες τίς προπαγάντες, ἔστω κι ἀναγνωρισμένες ἐπίσημα, δὲν μποροῦν στὸ τέλος, ἔταν κοντὰ σ' ὄσες ἐνέργειες εἴπαμε ἀκολου- θήσουιν κ' οἱ ἀποδέλοιστες ποῦ θὰ ἐκπολιτίσουιν τὸν τόπον μας, παρὰ νὰ ἐγκολπωθοῦν μὲ τὴν καρδιά τους τὴν Ἑλληνικὴ πατρίδα, ποῦ δὲ θὰ εἶναι πιδ παλιὰ καὶ νέα, παρὰ μιὰ καὶ μονοκόμματη. Ἐῖθε ἔσα λέμε νὰ μὴ μείνουιν ἀνεμόλογα !

ΛΥΓΓΡΟΙ ΝΟΣΤΟΙ

Στὸ γυρισμὸ τους γλυκὰ τοὺς φιλούσανε,
κι ἀνθίζε ἀλόη στὰ χεῖλη τους ὁ Λόγος.

Ἡ Γυναίκα.

Γυρνᾷ ὁ καλὸς μου. Πάλι χρυσόφεργο
θὰ κοσμολάμπη τὸ ἄστρο τῆς νιότης μου.

Ποιὸς μὲ εἶπε χήρα; μανροφόρα;
Φίδια στὸ στόμα του νὰ φωλιάσουν!

Ἦρθε· ὦ χαρὰ μου! Σὰν πρῶτα, δλόδιψα
— τὰ ὄραϊα του μάτια θέλουν τὰ κάλλη μου.
Στὴν ἀγκαλιά σου λυῶσε με, ἦρωα!
φέρε τὰ χεῖλη σου νὰ δροσίσω.

(Τὸ ἀγκάλιασμά του, μάρμαρο ἐντάφιο.
Τί ἄθερμα χεῖλη! Βρέφος μὲ φίλησε;
Ὁϊμέ, ἢ λαχτάρα τοῦ ἐρχομοῦ του
ποὺ ἔτρεμα σύφλογη μὴ μὲ κάψη!)

— Τρέμεις, διακρούεις, ὁ ἄντρας ὁ ἀδάκρυτος;
Καὶ λές;... Τί φίδι σ' ἓνα θρηνόγελο
μαύρη ἀμποδένει τὴ ζωὴ μου!
Μ' ἄφησε ὁ πόλεμος μὲ ἄντρα χήρα.

Ἡ Μάννα.

Γλυκὸ μου ἀγόρι, ποιὸς μου σοῦ βάσκανε
τάντρωμένα χέρια, ὅταν εἶδωλο
ξανά μὲ πλάθαν, τὴ γεννήτρου,
σὲ ἄλυτο μάρμαρο νὰ φαντάζω;

Τὰ πλουτουργὰ σου χέρια — ὦ, μὴν ἔσωνε
νὰδράξουν ἄρμα, σύνεργο ἀντίχαρο! —
ψωμί καὶ δόξα δὲ θὰ φέρουν
πιά στὴ ζωντάκληρη μάννα, ἐμένα!

Πολέμο χῶμα τὰ χάρηκε ἄψυχα,
τὰ ποὺ χαρίζαν ψυχὴ στὰ χῶματα.
Μὰ ἔλα, πουλί μου, νὰ σὲ θρέψω,
ποὺ ἄπλερο, ἀφτέρουγο μοῦ εἶσαι πάλι.

Νὰ καταντήσω στᾶθλια γεράματα
στέργα λεχώνια, ποιὰ Μοίρα μοῦ ἔκλωθε;
Δὲν ἔχω ἢ δόλια πιά νὰνοῖξω
στήθια πολύγαλα στὸ χρυσό μου!

Ἡ Κόρη.

Γιατί, πατέρα, μοῦ εἶπες φιλώντας με,
σὰν ξεκινούσες: «ἀσημοκόρητισο!»
κ' ἐγὼ, τηρώντας στὸν καθρέφτη,
πέισμωσαι ἠλιόφεγγη: «τυφλὸς εἶσαι;»

Μαῦρο ἓνα χρόνο μοῦ ἔλειπες, ἔλειπες!
κ' ἐγὼ σὲ κάλλη μέστονα ὀλάνθιστα,
ποὺ οἱ νιοὶ στὸ διάβα μου... ὦ, κἀμάρι! —
μάτια ὀλοφλόγινα μοῦ γυρνούσαν.

Μὰ—ἔβραξ' ἐντὸς μου τὸ αἷμα τοῦ Οἰδίποδα;—
μὲ μὰ ἐγὼ λαύρα ζοῦσα καὶ ὠμόρφαινα,
πῶς τῆς μορφῆς μου τᾶνθὸ φέγγος
μόνο τὰ μάτια σου νὰ θαμπώσῃ!

Καὶ ἦρθες. Δὲ βλέπεις· ἀκούς τὰ κάλλη μου,
ποὺ ἄλλη τὸ φῶς σου φλόγα κεραύνωσε.
Πάλι—ὦ, κατάρρα!—στύλος τοῦ Ἰσκιου
πάει θυροδέρνοντας ἢ Ἀντιγόνη...

Ἡ Ἀδερφή.

Τί ἀδερφομοῖρι μοῦ ἔλαχε! Δίμελο
νάνθοῦμε ἀκρόδι σὲ νιότη ἀδρόχημη,
καὶ ἄγριο σαρὰκι νὰ ὀριμάσῃ
στὸ Χάρο φίλημα πρώτη ἐμένα!

Κοῦμα! νὰ φύγῃς μὲ ἄχαρη μέτωρα:
«Ποιὸς νύχτιος πόθος τὰ μῆλα δάγκασε;
Καημὸς τὰ ρόδα ποιὸς ροδίξει;...
Μά, ὡς νᾶρθω, εἰτοιμάε νυφοστόλι.»

Τί νυφοστόλι! Ποὺ ἔστρωνα σάβανο,
κι ὀλόχρονο εἶχα καὶκο τὸν ἔχτικα
στὸ ἔρημο κλινάρι, τότε νᾶρθῃς
μὲ νεκροστέγμια καρτεριόντας!

Ὁϊμέ, ἀδερφέ μου, σὲ βιρυγγόμησαι
κ' ἦρθες... Τὰ ρόδα βόλι σοῦ μάρανε.
Μὴν τρέχῃς· στάσου! Ἄς πᾶμε ταίρι,
τὰ πρὶν ἀταίριαστα, στὸ ἴδιο μνήμα.

Ἡ Καλή.

Διάβαινε, κ' εἶταν ὁ Ἄρης ὀλάρματος,
φαρομανώντας σὰν ἄτι ἀσπέδιστο·
κ' ἐγὼ, τὰ γιοῦλια κλειώντας μάτια,
τὸν ἴμερο ἔσταζα δάκρυ, δάκρυ.

Σᾶς εἶδε—ὀϊμένα! —καὶ δὲ σᾶς ἄγγιξε,
δειλὰ καὶ δόλια κάλλη μου ἀτρύγητα!
Κ' ἢ ὀρμὴ του ἐσπάρθη σὲ ἄξενα ὄρη,
κ' ἔμεινε ἀκάρπιστος ὁ ἔρωτάς μου.

Διαβάνει τώρα... Ποιὸς εἶδε Κένταυρο
πεδικλωμένο χάμω νὰ σέρνεται; —
Τὰ ἡδονικά του μάτια—ὦ, Πίκρα! —
δέονται, δέονται τὴν Ἀγάπη.

Στὰ δεκανίγια νὰ πλέξω στόλισμα,
λές, τοὺς ἀνθοῖς μου; —Κλάψε τὰφίλητα

Αμίττος: "Α, χαρά μου. Θὰ γήγυρε μέσω λόγια καὶ θὰ βγαίνει ἀέρας...

Μωρέ, θὰ ἰδύσκουμε φάμπρικα, ἀπάντησε σοφιστὴ ὁ Ἀργέας, τοῦ θὰ ξαγνισατεὶ ὁ κόσμος... Κοιτιόουμε νὰ μαζώξουμε καὶ τὰ κεφάλια... Καὶ θὰ γευσισοῦνε ποζιά, ταυτολόδι... Ἡ κ. Βήτα, ξέρετε...

Ἡ κ. Βήτα :... γόητρε ἔτσι ἀδιύφορα ὁ Λάμπρος. Ναι, ἦ κ. Βήτα !... Μὰ τὸ ζαγάρε μυστικὸ αὐτὸ καὶ δὲν μπορῶ νὰ σοῦ πῶ περσοῦτεγα... Ἄ θεέ, ἔλα στὴ Νέσση νὰν τὰ μάθεις...

Μὰ δὲ χρευσίτηκε νὰ πᾶει στὴ Νέσση γιὰ νὰν τὸ μάθει τὸ μεγάλον τὸ μυστικὸ. Τοῦ τὸ εἶπε ὁ Κορὴς ἔνω δειλινὸ πὸν πῆγε νὰν τονέ δαὶ στὴ φάμπρικα.

Κατὰ χαμπάκια σοῦ φέρον. Ἡ κ. Βήτα ποῖγγε καὶ σὸ τέλος τῆς χρονιάς σηκώνει τις πέντε γυάδες τῆς ἀπὸ τὴ φάμπρικα. Θὰν τις τοποθετήσῃ, λέει, ἀλλοῦ.

Καὶ πὸν τὸ πᾶθαμε !... εἶπε νελόντας ὁ Λάμπρος. Θὰν τῆς σηκώσῃτε τὰ μυαλά οἱ Λεοκίτες.

— Ναι, μὰ εἶναι καὶ ἀλλοὶ λόγοι, αἰστηματοῖ !... Μὰ ! Κι ἀλλοὶ λόγοι !

— Ἐφέρετε, ζωῆς νὰ νοδάκευτῶ, ἦ κ. Βήτα σὺ νάδειξε πὸς θέλει νὰ ξεγάσει τὴ ζωντογιγιά τῆς μαζί μου... Ἐνω δὲν φρεῆς ποῦθε σπῆρι καὶ μὲ εἶδε... Ἦ διώλο, ζοῦλαρε ἀπὸ μένα !...

Μὴ γερότεγα !...

— Ναι, ναι ! Ἄκου με... Μὰ μὲ βόηξε, γάινετω, σὶς κακίς μου... Ἴσως γὰ αὐτὸ...

Ἐργετέ, Γιάννη... τοῦ εἶπε χαμογελώντας, νὰ σνέλογιστῆς τὸ σκοπὸ μας...

Καὶ νὰ θυσιαστῶ γιὰ δούτονε !... Σὲ καδὸ σου !... Δὲν τὸ σνέλογιστικα πὸς ἔτρεπε νὰ παῖξο τὸ γόλο τῆς Ἰφγένειας !...

Κ' ἔτσι τὸ φέρομο τῆς κ. Βήτα ἀντὶ νὰν τοὺς σταναλοφῶσαι, τοὺς εὔθιγγε. Εἶθθηγε μῆτρε στὴ συντροφιὰ καὶ εἶθθηγε ἔφρωε ἢ κρητὸ γέλοιστονα.

Z.

Ὁ Μάττος εἶχε μεσίσει, νάκαυγο τὸ κρητὸ γυζόρβεζε καὶ τῆρομοῖμεγο τὰ λεγοῦντοκα γνέμα εἶχανε σκοπιστεὶ καὶ ὁ πατέρας Ἥλιος εἶχε ἀπόθεθι περὶλάμπρος καὶ φιλῶτος στοργικὰ τὴ θεοσοδοσημένη γῆ τῆς Ἀθῆνας. Θάτονε ρεῖτε πᾶνον κάττω ἢ ὄχι ἴσσορῶ ἀπὸ τὸ μεσημέρι, πὸν ἦ Νάση μαζί μὲ τὴν Ἐλεντίου πῆγανε στὴ φάμπρικα.

Ἡ Χάση βαροῖτες ἔνω μάττω μεγάλον πιτασοῦνες σὺ γέμου τῆς --- τὸ λαοῦνθι πὸν σηβάιτε περὶγῆμα τὴ φέρομο καὶ μὲνην ὁμορφιά τῆς --- καὶ ἦ Ἐλεντίου ἔνω βιβλαμαζιά καὶ λίγα σενιά μικροκαλάκα ἀργολοῦλονθα. Τὸ δροῖο ἴσσορῶ με καὶ κάττω τὸν εἶχανε πάθει μὲ τὰ πόδια, ἀμέσος ἴσσορῶ ἀπὸ τὸ φρεῆ, γιὰ τὴ μεθότοε τὴ Χάση ἢ μισορῶνι τῆς ἠρεμένης γῆς καὶ τελλαννοτόνον, ἔλεγε, νὰ παῖει πᾶνον σὺ πῆροισινημένα ταπέτα τῆς ὄνοῖέτης.

Τὸ Λάμπρο τονέ βόηχανε μέσω σὸ γυροφῆο του, μὰ ὄχι μοναγὸ του. Εἶττανε καὶ ὁ Κορὴς ἔκατ', ἀπὸ τὸ πρεοῖ, γιὰ εἶχανε μεγάλη πρῆματα σοφιστὴ νὰ σνέλητῆσοونه καὶ νὰ κωνόσοونه. Ἡ δονιά τους, γάινετω, θάχε τελοῖσει, γιὰ τὴν ὄγια αὐτῆ, ξεπῶμενοι σὲ δὲν ἀνωσταυτικῆς πολῆρονε, πῆγανε τὸν καρέ τους, τινάλονας πηλά σὸ ταβάνι τὸν κάττω τοῦ ποῖου τους. Ἄμω μῆχανε μέσω ἢ Χάση καὶ ἦ Ἐλεντίου, ὁ Λάμπρος τινάγγερε πᾶνον ἀπὸ τὴν πόλῆρονα νεοφικὰ καὶ ἔτρεξε σιμὲ τους νὰν τις κἀλοσορῶσει, καὶ ὁ Κορὴς σηκώθηξε κάττω ἀγὰ καὶ μισοῖθθηγα.

Νὰ μὴ σὰς τὸ κρητῶ, εἶπε νελόντας ἢ Χάση, δὲ με ἔς ἔρεπε δὲ ὁ δροῖος μας ἠῆθηγε ἀπῆρθε γιὰ νὰ σὰς

δοῦμε. Τὸ σωστότερο μάλιστα, ἤρθαμε δῶ γιατί μ' ἔφαγε ἡ Ἐλεντίσα νάρθουμε...

-- Μά, ἐγώ, εἶπε κοκκινίζοντας τὸ χροσὸ κορίτσι, δὲν ἤξερα γιὰ ποῦ τραβίκαμε ἄμα βγήκαμε ἀπὸ τὸ σπίτι. Δὲ μοῦ τὸ εἶπες...

-- Ψέματα λέω γώ ; ρώτησε στὸν ἴδιο τόνο ἡ Χάρη, κ' ἕστερα ἀλλάζοντας τόνο εἶπε τάχα σοβραῖ :

-- Ἦ χαρὰ μου μεγάλη πὺν γνωρίζουμαι ἀπὸ κοντὰ καὶ μὲ τὸν κ. Καλή. Ὁ κ. Λάμπρος, ξέρετε, τόσο πολὺ μούχε μιλήσει γιὰ σὰς πὺν σκεδόν, πέτε, εἶναι σὰ νὰ σὰς γνωρίζω χρόνια, σὰ νῆστε φίλος μου στενός...

-- Ἦ καλοσύνη σας !... εἶπε ὁ Καλὴς σοβραῖ. Μὲ καταπνικνεῖ, πρόστεσε χαμογελώντας, κ' ἡ καλοσύνη τοῦ φίλου μου, πὺν θυσιάζει τὸν πολίτιμο καιρὸ του, σὰ βροίκαται σιμὰ σὲ μιὰ τόσο ὄμορφη κυρία, κοιβεντίζοντας γιὰ μένα...

Μά, ξέρετε, σὰς κακολογεῖ κιόλας ὅσες φορές τὸν παρνακάεσα νὰ σὰς φέρει σπίτι, κ' ἔτσι νὰ εὐτηγίσω νὰ σὰς γνωρίσω κὶ ἀπὸ κοντὰ, πάντοτε σὰς χαρναγήριζε γι' ἀγριάθρωπο, πὺν ἀποφεύγετε τὶς σκέσες καὶ πὺν τρέμετε τὶς γυναικές !...

Ὁ Λάμπρος διαμαρτυρήθηκε· ὁ Καλὴς ξεκαρδιώτηχε γελώντας ἡ Ἐλεντίσα σόπαινε· ἡ Χάρη ξεκαλουθοῦσε τὸ χερβὰ της, ἀλεφροπειρίζοντας τότε τὸ Λάμπρο, τότε τὸν Καλή. Σὲ λίγο ἡ Χάρη οὔτε τὸν λογάριζε κὰν τὸ Λάμπρο· ὅλο μὲ τὸν Καλή μιλοῦσε. Ὁ Λάμπρος εἶχε τραβήχτει μὲ τὴν Ἐλεντίσα σὺν παφάθωρο καὶ ξεφύλλιζε τὸ βιβλίο ποῦφερε μαζί της, τὴν Ἐλεντίση Ζωή» τοῦ Παλαμά, διαβάζοντας της σιγανὰ στίχους ἀπὸ τὶς «Ἐκατὸ φωνές». Ἦ Ἐλεντίσα τὸν ἄκουγε ἐκατακτιὰ, πὺν καὶ πὺν ξεστομίζοντας κὶ αἰτὴν δευὰ δυὸ λογάκια πὺν κρούβανε, μέσα στὴν ἀπλότη τους, πάντα μιὰ κρήνη σοφή.

σει τὴν ψυχὴ του περσότερο. Τὴ μιὰ βραδιὰ τὴν εἰρίασε θερμὴ καὶ στοργικὴ, τὴν ἄλλη ψυχὴ κὶ ἀδιάφορη. Πότε τοῦ μιλοῦσε μὲ συμπόνια, τότε πᾶσιζε νὰ βροῖ τί μοροῦσε νὰ τὸν πειράξει γιὰ νὰν τοῦ τὸ πεῖ. Καὶ κείνος, πὺν ὁ ἀντριμὸς του τὸν ἀνάγκαιζε νὰ κρύβεται, δὲν ἔδειχνε πὺς πειράζότανε, μιὰ μέσα του ἔπασκε δεινὰ καὶ πολλὰς φορές ἀγναχτοῦσε μὲ τὸν ἑαυτὸ του πὺν δὲν εἶχε τὴ δύναμη νὰ σπᾶσει αὐτὲς τὶς ἀλυσιδες καὶ νὰ λευτερωθεῖ.

-- Ἄντρας εἶμαι γώ, συλλογίζονται, ἡ μπαίγνιο ;

Κὶ ἀποφάσιζε νὰ μὴν ξεαναπατήσει σπίτι της καὶ ἡ ἀπόφασή του, ὄριστικὰ πιά, βιαστοῦσε ἴσαμε τᾶλλο βραδί, πὺν σερνότανε μοιραῖα κὶ ἀσύνειδα σπίτι της γιὰ νὰ ξεαναπαρρωθεῖ. Καὶ σὰ νὰ μὴν ἔσωνε τὸ σταῦρωμα τὴς Χάρης, εἶχε καὶ τὸν Ἄντρεά πὺν τὸν ἐνοχλοῦσε κάθε τόσο μὲ τὴ Λέσχη. «Δὲ φάνηκες σὶ τὴ Λέσχη. Μὰ τὴν ἀρνήθηκες ὀλοῖτα τὴ Λέσχη ; Τὶ ἔπαθες μὲ τὴ Λέσχη ;» Κὶ ὅλο μὲ τὴ Λέσχη καὶ γιὰ τὴ Λέσχη. Κὶ ὁ Λάμπρος πὺν δὲν καταδέχότανε νὰ δεῖξει πὺς πρόσεξε σὶς ἀνόμες κ' ἐπίβουλες ἐνέργειες τὴς Λέσχης, προφρασιζότανε τὶς δουλιές του καὶ βεβαίωωνε τὸν Ἄντρεά, πὺς τὸ καλοκαίρι, πὺν θὰ λιγοστήθουν οἱ δουλιές, θὰ πηγαίνει ταχτικά.

-- Ἄλλοῦ ἀδὰ, ὄχι σὲ μᾶς, κὴν Λάμπρο ! Θαρραῖς πὺν δὲν τὸ νιώσαμε κὲ μέσα πὺς μᾶς πολεμᾶς !...

-- Νὰ σὰς πολεμήσω ; Καὶ σὲ τί ;...

-- Νά, σὶς ἐργασίες μας !...

-- Σὶς ἐργασίες σας ;... Ὅποτε ἀρχινήσατε νὰ δουλεῖτε κὲ μέσα ; Καὶ γὼ θαρροῦσα πὺς μόνο φλυαρεῖτε...

-- Δουλεύουμε λέει, καὶ παρναδουλεύουμε... Καταστρώνουμε τὰ σκέδια γιὰ τὴ μεγάλη φάμπρικα πὺν θὰ ἰδρῶσουμε...

-- Θὰ ἰδρῶσετε καὶ φάμπρικα ; ρώτησε γελώντας ὁ

νάν τις δείχνει επιδειχτικά. Ο Κωστής έρχότανε πρώτα άρ-
γά και ποῦ σὸ σάτι τῆς Χάρης, μὰ σὺ γνωρίζτηκε μὲ
τὸν Λάμπρο, σὲ βίβιτες τοῦ γενήσανε συγνότρες, κ' ἔγινε κι
αὐτός, μαζί μὲ τὴν Ἐλενίτσα, οἱ δυὸ θαμισατές του, οἱ δυὸ
ἀθρότοι ποῦ τὸν νιώθιανε κεῖ μέσα και ποῦ πασκίζιανε
νάν τοῦ χαρίσανε ἐγγάριστες σιγγιές, μπαίνοντις, μὲ τὰ μι-
τια τῆς ἀγάπης, σὺ κατὰβραθα τῆς ψυχῆς του και βλέπον-
τις κεῖ μέσα ὅλες τὶς ἀπογοήτεψες κι ὅλες τὶς λογῆς θλί-
ψες του. Γιὰ τὸ Λάμπρο ἡ στοργὴ τοῦ ἀγνοῦ ζευγαριοῦ
εἶταν ἓνα ἀληθινὸ ξεκούρασμα, εἶταν τὸ μάγνα ποῦ τοῦ-
ρήξε ὁ οὐρανὸς στὴν πεντασμένη του τὴν ψυχὴ, εἶταν ἡ ἄ-
δολη ἢ ἀγάπη ποῦ τόσο τὴ δέρασε στὴ ζωὴ του και ποῦ
δὲν τᾶξιώθηκε νὰ τὴν ἀπολύθει. Ἡ στοργὴ ποῦ μὲ κάθε
τρόπο τοῦδειχναν ὁ Κωστής κ' ἡ Ἐλενίτσα τοῦ γλύκαινε
τὸν πόνο του γιὰ τὰ ἐπιπόλαια και κοκετίστικα φερσίματα
τῆς Χάρης και γι' αὐτό, ἀπὸ κάπια βνωμοσύνη, μέσα στὴν
ψυχὴ του παιδιὰ του τοὺς θαρροῦσε και τοὺς δυὸ και σὺν
παιδιὰ του τοὺς χαιρότανε. Ἐτσι πολλὰς βραδιές, ἀπογο-
φημένος ἀπὸ τὴ συντροφιά τοῦ Κωστή και τῆς Ἐλενίτσας,
τὴν παρφαμελοῦσε δλότελα τὴ Χάρη και γυρίζοντας σπῆτι μο-
νολογοῦσε, χαμοελώντις, «Μπα, ἀπόψε δὲν τὴν εἶδα δλό-
τελα!» Γελοδσε ὁμοῦς και πάλι τὸν ἐαυτό του, καθὼς πάν-
τα. Ἡ Χάρη εἶχε μπεῖ μέσα στὸ αἷμα του, εἶχε κυριέψει
ἀλλάκιρη τὴ ζωὴ του, και τᾶξρε πῶς ὅ,τι και νάν του κά-
νει, ὅσο ἀσκημα κι ἂν τοῦ φερθεῖ, πάντα θὰ κυριαρχεῖ στὸ
εἶναι του, πάντα ἡ σκέψη του, εἶτε χειροῦμενη εἶτε ὀργι-
σμένη, σιμὰ τῆς σκλάβια θὰ σέρονεται.

Και κείνο τὸ χεῖμόνα μάλισα, ποῦ ὁ ἔρρημος εἶχε περ-
σότερη ἀνάγκη ἀπὸ ἓνα λιμάνι ἀπάνεμο, και ποῦ τὸ λιμάνι
αὐτὸ μόνο ἡ Ἀγάπη θάν τοῦ τὸ χάριζε, ἡ Χάρη μὲ τὸν
ἀλαφρό τῆς χαφαζτήρα και μὲ τὰ συνειθισμένα νάζια
και καπρίτσια τῆς, εἶχε βάλθει νάν τοῦ φουφτουδιά-

Νά,εἶπε μεγαλόφωνα ἡ Χάρη, σήμερα εἶναι εὐκαιρία
νὰ ἰδῶ τὴ φάμπρικα, νὰ ἐπισκεφτῶ ὅλα τὰ ἐργαστήρια,
νάν τὰ ξετάσω ὅλα, νὰ μπῶ και γῶ, ἡ πεζή, στὸ νόημα
τῆς δουλιῆς σας... Μὲ συντροφεύετε, κ. Καλή;

Μὲ χαιρὰ μεγάλη, κηρία μου!... ἀπάντησε πρόθυμα
ὁ Καλής.

— Σὰς εὐχαριστῶ!... Ὅσο γιὰ τὸν κ. Λάμπρο, ἄς μὴν
τὸν ἀνησυχήσουμε!... Ἀπὸς κορτεντζάροι τὴν ἀνημιὰ μου
και θὰ μᾶς χρωστάει χάρη ἂν τὸν ἀφίσουμε μοναχὸ του
ἔδῳ....

— Μά, θειά μου!... εἶπε τὸ κρημένο τὸ κορίτσι, σκῶ-
βοντας χάρου, ντροπαλά, τὰ ματάκια του.

Ἄφισέ τὴν, παιδί μου, πρόστεσε ὁ Λάμπρος, τὸ ξέ-
ρεῖς πῶς τὴ διασκεδιάζει νὰ περιάζει πάντα...

— Ὅχι δά, κ. Λάμπρο!... Φανταστεῖτε, κ. Καλή, πῶς
τοῦ μπεῖ και σ' ἐνικό... Σημάδι δλοφάνερο κι αὐτό!

— Ἐνῶ ἐοῦ τοῦ μιλεῖς πάντα σὲ πληθυντικό!... Δὲν
εἶν' ἔτσι;...

— Ὅρίστε!... Βλέπετε, κ. Καλή; Ἐχοῦμε και ζή-
λαιες!...

Και ξέσπασε σὲ γέλια ἡκερά. Ὑστερα πῆγε και κρε-
μάστηκε στὸ μπράτσο τοῦ Καλή και βγήκανε ὄξω. Ὁ
Λάμπρος ἀπόμεινε μὲ τὴν Ἐλενίτσα στὸ γραφεῖο. Γιὰ λί-
γο δὲν ἀλλάξανε μιλιὰ. Ὑστερα πῆγε και κάθισε σ' ἓνα
ντιβάνι μουσαμαδένιο, ποῦ εἶτανε πλάι στὸ τραπέζι του,
ἀντικρίζοντας ἓνα μεγάλο ὀρθάνοιχτο παρᾶθρο, ποῦβλεπε
πρὸς τὸ κηράκι, ἔγενεψε τῆς Ἐλενίτσας κ' ἦρθε και κάθισε
σιμὰ του, και τῆς ἔπιασε τὸ χεράκι και τῆς τὸ χάιδενο ἀ-
παλά, ψιθυρίζοντας γλυκὰ γλυκὰ «Παιδί μου ἐοῦ χρυσό!»
και σιγὰ σιγὰ ἄνοιξε κουβέντα φιλολογικὰ μαζί τῆς. Καί-
δευνότις τῆς τὸ χεράκι ἔνωθε νάν τοῦ γίνεται ἔνεση ἀθωό-
τητας στὴν ψυχὴ του και κουβεντιάζοντας μαζί τῆς γιὰ τὰ

δυσχερῆ βιβλία, πὸν διάβασε ἡ Ἐλενίτσα, γουφούσε λαίμαργα τὴν παθῆνα σκέπη της, γιὰτὶ ἡ πάνωγῃ κόρη ὄχι μόνο διάβασε με ἀγάπη τὰ βιβλία καὶ τὰ θαυροῦσε ἀθεοφάνεια της τρυφερά, μὰ καὶ ἐνωσοῦσε νὰν τὰ κριτικῶσει, μετὸ δικαί της τῆτο, πὸν ὄση ἀφῆλεια πωροτόγῃν εἶχε μέσσου του, ἄλλα τόση σοφία ἔκρυβε, πολλὰς φορὰς. Νὰν της κριτηγορίαις της Ἐλενίτσας βιβλίον πὸν τὸ ἀγάπησε καὶ τὸ ἐπυροῦσε, αὐ ἔκανε ἀμέσως ἄγρη, εἶτανε τὸ ἴδιο σὶ νὰν της κριτηγοροῦσε πρὸσοπο ἀγυατημένο της.

— Λὲ φαντῆσαι, τοῦ εἶπες, πόσο μὲ ἔχει μαγεῖται αὐτὸ τὸ βιβλίον. Στὶς «Ἐκατὸ φωνῆς» μάλιστα γυφίται ὀδόνου ἡ σκέπη μου. Τὶς ἔχω διαβίσει, δὲν ἔξω καὶ γώ, πόσες φορὰς. (1)Αὶ ἡ τῆαυτὰ ποιήση, ἴλα τὸ ὄνευα ἐνὸς ἀληθινὸν τοιητῆ, ἴλοι οἱ κληροί, καὶ ὄλας οἱ θάητες, καὶ ὄλας οἱ γυφῆς, καὶ ὄλα οἱ σταγυμοὶ καὶ ὄλα τὰ μεθῆσῃ της ψυχῆς σγυκρυτοῦμένα ὄλα μέσα στὴ ἔκατὸ ὄγυάστῃγα. Νῆα, κοίταξε ἡ 12, ἡ 29, ἡ 31, ἡ 46, ἡ 64, ἡ 71 καὶ ἡ 87 Φωνῆ, ἔγυοινε στὸ πῆαί ἔνα Ε με μαβὶ ἰολῆβι. Εἶναι οἱ ἀδυνεμῆες μου αὐτῆς οἱ Φωνῆς!...Μοῦ μῆαῖνε τόσο πολὺ στὴν ψυχῆ μου!..

(1) Αἰμῆτος ἀεζήησε νῆατρῃγῆναι σγυναῖ :

Αἶγος φωνῆ καὶ δῆγος γνώμη, ὄημένα

ὄητε πῆατῆημα, ὄητε λόγος, ὄητε γῆακ,

Καὶ μόνο ὄνευα ἔνα μεθῆσι πῆος τ' ὄσῆα,

Πῆος τὰ ὄγατῃ, πῆος ὄλα, πῆος ἴκαῖνα !

Καὶ μῆα ὄρηῆς νῆοσι, καὶ ἔνος καμοῦ ἡ φοβῆα.

Κ' ἔγὼ ψυχῶν ἀκάθατων ὁ κληρονόμος

Κ' ἔκει πὸν ὄθλα γονετῆει με ἔνας νόμος.

ἴγος φρεαῖ ἔνος δῆαῖνου γυάξῃου ἀῆα.

"Α, εἶναι ἡ 4 Φωνῆ ! εἶτε με σγυκῆνση ἡ Ἐλενίτσα. Καὶ νῆ, κοίταξε, ἔχω γυφῆι στὸ πῆαί της με μαβὶ

ἴαυα πηγυνε σγυκῆη, ὄχι μόνο γυατὶ τὸν τῆαῖος καὶ ὁ γουφὸς κλημὸς του, μὰ καὶ γυατὶ στὸ σῆτῃ της, τὶς γῆιμονῆτες βῆαῖες, ἀντῆμῶνε τῆαυτὰ μῆα ἀνηροῖα τοῦ Ἐνεῖα, τὴν Ἐλενίτσα, ἔνα γυφῃτοῦμένο κληροῖα ἴομαε τῆσοι γουῖνε, πὸν γουῖς νῆ ψευτοσβυγεῖται, αὐ μερῆα της ἴκαῖας του πὸν θέλῃνε νῆ δεῖσῃνε πῆος τῆα δηροῖνε ἀνωτῆρη ἴοφοση καὶ σοφῆες κληῖτες, ἔητοῖσε πάντω ἀπὸ τὸ Αἰμῆτο δυσχερῆ βιβλία γυατὶ νῆ διαβῆει καὶ τοῖνε γυατὶ ἔνα σῆβος ἔγυοιστοῦ καὶ μῆα τρυφεροῖ ἀποοοση. Ἡ Χῆρη τὸν πῆαῖσε, κατὰ τὴ σγυῖθῃ της, ἀγῆοντας πῆος βῆαῖηκε τόγου νῆ κληροῖα τῆς, ἀγῆοντας καὶ ἡ μῆα της, ἡ κα. Μῆαῖ, ἡ ἀθεροῖ τοῦ Ἐνεῖα, σγυῖη καὶ ἀνωτῆρη σῆν τὸν ἀθεροῖ της, κῆσῆαῖος μετὰ τῆ πῆαῖηα της Χῆρης καὶ τοῖνε πῆος ἄν καὶ εἶναι πῆαῖος της Ἐλενίτσας στὴ γῆῃνα δὲ θὶ δυσκῆαῖοντανε νὰν τὸν κῆει γυαῖρο της μῆα μέα.

ἴὸ κῆαῖαῖο κληῖται ὄητε θῆημεν ὄητε γῆαῖος. ἴῆνε σγυαῖθῃσι πῆα τὰ τῆα σγυκῆαῖηα καὶ δὲν τὰ πῆοσε γῆ κῆθῃου. Πῆαῖῃῃηα ὄημεν καὶ ἀγυροκῆαῖηα ὄημεν ἔηεσε κῆαῖοτῆ τὴ θεῖα της, τὴ Χῆρη, νῆ γῆακῆαῖηα τὸν Κῆσῆ, ἔηοηῖῃῃηα πῆος ἡ θεῖα της τὰ κῆει αὐτὰ ἔηοῖτο, γυατὶ νῆ σταγῶνε τὸ Αἰμῆτο. Πῆαῖῃῃηα ὄημεν καὶ ὁ Αἰμῆτος, ὄχι γυατὶ ἄγυαῖαῖοῖ του, γυατὶ ἔηαῖνε τῆα μετὰ τὰ κῆμῃα της Χῆρης, τὴν ἴεσε δῆ, μῆ γυατὶ τὸ κῆαροκῆαῖηα της Ἐλενίτσας τὸ ἔηοῖσε ἀλῆῃηα, ἔεγοντας πῆος στὴ ἄνηκῆ της ψυχῆ μέα εἶχε γῆνηθῆ ἔνα ἄγῆν ὄστηηα, πὸν μέα μετὰ τὴ μέα ἴεῖνε, γυατὶ τὸν Κῆσῆ. Λῆμα, τὸ σῆμῆν πῆαῖηαῖ, πὸν ἄν καὶ πῆησε τὰ εἶκοσῆνε καὶ ἔηε στὴν τῆαῖη του ἔνα διακῆα της νομῆῆς μετὰ ἄηοῖα καὶ πῆαῖηαῖα κῆαῖηαῖηα, δὲν ἔηαῖῃῃηα γυατὶ ὄητὰ κῆθῃου, ἔγῃοντας τὸ κῆαῖηαῖηα της τῆαηοοῖηαῖ πῆηε κῆε ἄηηηηη ἄῆηα καὶ πῆοσῆαῖηαῖοντας νῆ κῆῖβῆι τὶς γῆαῖος του καὶ ὄη

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, αρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη δρ. 10. Για το εξωτερικό φρ. χρ. 12,50.—Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συντρομές (1 δρ την τρίμηνα).—Κανένας δε γράφεται συντρομητής α δεν προπληρώσει τη συντρομή του.

20 λεπτά το φύλλο. — Τα περυσμένα φύλλα που λιοίνται στο γραφείο μας διπλή τιμή.

Βρίσκεται στην Αθήνα σ' όλα τα κίосκια, και στις έπιση χίες στα πραχτορεία των Έφημερίδων.

Χεϊλή, φτωχέ μου! Ποιός μισάντρας
μὲ ἀγάπη γέρασε ποινολύτρα;

Ένας για Όλους.

Λόλιος ἐγώ, πού γλωμά θρηνοστάφυλα
σ' ἀμπέλι γυνάικειο τρυγῶ!
λές και δὲν ἔχω στεφάνι μου ἀθάναιτο
τὴ Δόξα τὴ Δόξα!

Τάχα δὲν ἔχτισα αἰμόβορρα σώμπολι
τὰ μέλη μου σὲ ἄξιο βωμό;
τάχι ἢ Πατρίδα μπροστά μου δὲν ἔσκυψε
μὲ σέβας; — μὲ σέβας!

Τί κι ἂν τὸ φύλλο μιράθηκε; Πέφτοντας
στὴ ρίζα χαρίζει χυμό.

Δές! ἢ ἀροδάφνη ψηλά βαγιοκλάδισε
σὰ οὐράνια σὰ οὐράνια!

Πάψε τὸ θρήνο, ἀκριβή μου λιγόκαρδη,
και γέλα, και στήσε χορό.

Ζῶ! — δὲ μὲ βλέπεις; — Τραγουδῆσε ὀλόχαρη
θριάμβου παιάνα!

Κι ὁ κρυφὸς Ἀντίλαλος.

Ψεύτης ἐγώ, πού γραμμένος σὸ βήσσιλο
διαβαίνω, νεκρὸς τῆς χαρῆς!

Τί κι ἂν γελῶ; — πικροστάζει ἀπ' τὸ γέλιο μου
τὸ κλάμα τὸ κλάμα!

Πλάστης μίς δόξας κι ἂν εἶμαι, ὅπως γύρισα,
ποιά δόξα μπορῶ νὰ χαρῶ;

Σβήνει γιὰ πάντα ὅ,τι πρῶτα μὲ ὠριόφραγγε,
κ' ἐγὼ εἶμουν τὸ φῶς του.

Μέσα στὴ δάρνη πού σὶγκλαδι ἀράχνιωσε
τῆς ζήλειας φωλιάζει ὁ σκορπιός.

Ὦ κάμπε, ὦ στάρι, πού μ' αἶμα σῆς πότιδα,
νὰ βόσκουν οἱ βροῦχοι! —

Κλάψτε με! — ἢ ἀντίμαχη φλόγα δὲ μ' ἄναψε
στὴν ξέσπλαθη χώρα πυρσό!

δὲν προβοδήσαν κ' ἐμένα σὺν ἦρωι
σὰ Ἠλύσια παιᾶνες!

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΟΜΠΑΚΑΛΗΔΕΣ

Μερικοὶ ἀξιότιμοι κύριοι μαζωχτήκανε και συγ-
κροτήσανε μιὰ συμμορία και τὴν ὀνομάσανε «Ἐ-
ταιρία διαλέξεων» μὲ σκοπὸ καθαρὰ πενταρολογικὸ
και μὲ φκιασίδι τάχα φιλολογικὸ και κάμανε και
τὴν Α. Γ. τὸ Διάδοχο πρόεδρό τους και ὁ Διάδοχος
μάλιστα τὶς προάλλες πρόεδρεψε σὲ μιὰ συνεδρία
τους και τὸ ρεκλαμάρανε τὸ γεγονός, τὸ σημαντι-
κώτατο βέβαια, τὴν ἄλλη μέρα στὶς ἐφημερίδες μπα-
καλικώτατα.

Δεκατέσσαρες εἶναι ὅλοι αὐτοὶ οἱ κύριοι και, δὲν
τὸ ἀρνούμαστε, μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἔχουν κάπιν
ἀξία, ἄλλοι μεγάλη, και ἄλλοι ὀλωζιδίλου ἀναξία
λόγου. Μὰ οἱ περισσότεροὶ τους εἶναι νοῦδες μονα-
χές. Α. χ: ὁ κ. Ψ. Δεληκατερίνης, μιὰ τεράστια φι-
λολογικὴ νοῦλα, πού οὔτε δυὸ ἀραδοῦδες σαβρῆ φι-
λολογικὴ ἐργασία δὲν μπορεῖ νὰ παρουσιάσει, ἐξόν
ἀπὸ δυὸ τρία κρυμπλαστρα θεατρικὰ ἔργα, γιομάτα
μὲ ὑπερβόρεια χαριτολογήματα. Ὁ κ. Ν. Λάσκα-
ρης, δεινὸς καλαμπουριστῆς τῆς σχολῆς τοῦ Ἀν-
τρέα Νικολάρα, πού εἶχε τὴν ἀδιαντροπιὰ και στὴν
Α. Γ. μὲ καλαμπουρία νὰ μιλήσει. Ὁ κ. Μίλτος
Λιθωρίκης, ἀξίεραστος κύριος, πού μπῆκε και σὲ
θέατρο μὲ μοναδικὸ προσόν, κατὰ τοὺς θεατρώνηδες,
νὰ μαζῶνει καλὸν κόσμο στὴν πρώτη — και τελευ-
ταία — τῶν ἀψυχων και ἀνοούσιων ἐργων του. Ὁ κ.
Ι. Λαμβέρρης, Δεληκατερίνης τοῦ παλιοῦ καιροῦ,
γιατ' εἶναι ἰδιαίτερος γραμματέας τοῦ Βενιζέλου και
μὰς χρειάζεται ἀφοῦ κόβει τὸ σπαθί του. Ὁ κύριος
κι ὁ κύριος κι ὁ κύριος Βαλτουρήγανης. Εἶναι μέλος
κι ὁ μουσουργὸς Σαμάρας. Ὅταν τοὺς τὸ προτεῖνανε,
εἶπε ὁ ἄνθρωπος:

— Μά ἐγὼ μουσικὸς εἶμαι, πιάνο μπορῶ νὰ σὰς παίξω, τρουμπέτα νὰ βαρέσω, νὰ τρομπονίσω, νὰ μπασαβιολίσω, νὰ ταμπουρλίσω, μὰ τί διάολο διάλεξη θέλετε νὰ σὰς κάνω :

— Σώπα, μαέστρο, καί γιὰ ἔλα εἶσαι κατάλληλος... ἐλόγου σου !...

Κι ἀληθινὰ γιὰ ἔλα εἶναι κατάλληλος ἐλόγου του, ἀφοῦ εἶναι φίλος τοῦ Βασιλιά κι ἀφοῦ εἶταν ὁ καταλληλότερος νὰν τοὺς φέρει τὸ Διάδοχο στὸ λημέρι τοὺς.

Καί τοὺς τὸν ἔφερε. Κ' ἔτσι «συντελεσθή» τὸ ἀνοσιούργημα, νὰ ξεγελαστῆ ὁ Διάδοχος, καὶ θαρρώντας πὼς μὲ τὴν ὑψηλὴ συμμετοχὴ του προστατεύει τὰ γράμματα, νὰ προστατέψει τὴν πῆ χυδαία ἐκμετάλλευσή του.

Ὁ κ. Σαμάρας δὲ φταίει. Θῆμα τῆς μπακαλοσύνης κι αὐτός. Μὰ ἔχει χρέος νὰ διορθώσει τὸ λάθος του, ἂν ἀληθινὰ σέβεται τὴ Βασιλεία. Διαλέξεις ποὺ θὰ γίνονται μόνο μὲ σκοπὸ χρηματολογικὸ, ποὺ θὰ μοιράζονται οἱ συμμοριτεῖς τὰ ποσοστά, ἀλλὰ Παναθῆναια, δὲν μποροῦν καὶ δὲν πρέπει νὰ μπόυνε κάτω ἀπὸ μιὰ τέτια ὑψηλὴ προστασία.

Ἄν ἀληθινὰ μᾶς ἀξίζει νὰ κατέχουμε μιὰ Νέα καὶ Μεγάλῃ Ἑλλάδα, πρῶτο πρῶτο χρέος ἔχουμε νὰ σεβόμαστε Κείνους ποὺ τὴ δημιουργήσανε. Κι ὁ σεβασμὸς μᾶς δὲ δείχνεται μὲ τὸ νὰν τοὺς ξεγελάμε καὶ νὰν τοὺς μπερδαίουμε στὰ πενταρολογικὰ μᾶς τὰ νταραβέρια. Ὁ κ. Σαμάρας, ἢ ὅποιος ἄλλος ἔχει τὴ μεγάλη τιμὴ νὰ βρίσκεται κοντὰ στὰ Ἴψηλὰ Πρόσωπα, ἔχει καὶ τὸ χρέος νὰ σταματήσει, μὲ κάθε τρόπο καὶ μὲ κάθε θυσία, τὴ χυδαία αὐτὴ ἐκμετάλλευσή τῆς Βασιλικῆς προστασίας.

Ο ΒΑΣΙΛΙΚΩΤΑΤΟΣ

ΣΗΜ. ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑΣ». Τάναγνωρίζουμε πὼς τὸ ἄρθρο τοῦ συνεργάτη μᾶς εἶναι κάπως βαρὺ, μὰ ἔχοντας τὴν ἀρχὴ νὰ φῶνουμε τον καθέναν νὰ λέει λούτερα τὴ γνώμη του, τὸ δημοσιεύουμε μὲ τὴν ἐπιφύλαξή νὰ παντῆσουμε κατόπιν καὶ νὰ δαίξουμε ποιὰ, κατὰ τὴ γνώμη μᾶς, μᾶς φαίνονται ἄδικα καὶ βαριά.

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

“ Η ΑΓΝΗ .,

τὸ κειμήλιον μεθιστόρημα, πωλιέται στὰ γραφεῖα μᾶς καὶ στὸ βιβλιοπωλεῖο Βασιλείου καὶ Κουζλιέρα (ὁδὸς Σταδίου 42). Δρ. 1.50.

«ΚΡΟΝΙΟΝ» ΚΟΥΡΕΙΟ ΚΑΙ ΜΥΡΟΠΩΛΕΙΟ

(Ὁδὸς Σταδίου, κάτω ἀπὸ τὸ Ἀρσάκειο)

Τὰ φτηνότερα καὶ διαλεκτότερα ἀρώματα. Κολώνια λουίζας καὶ λεμονισῶ, εἰδικὴ γιὰ ἐντριβὲς καὶ λουτρά. Ἰδιαίτερο τμήμα γιὰ τίς κυρίες. Σύστημα καθημερῶ 5 δρ. τὸ μῆνα

ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΙΤΑΛΙΑ

Γιὰ τὸ θέμα τοῦτο οἱ Ἑλληνικὲς ἐφημερίδες ἔγραψαν ὡς τώρα τόσο, ὥστε λίγα μοῦ μένει νὰ πῶ. Θέλω νὰ τονίσω πρῶτάντω τὴν ὑποκρισία τῆς φίλης καὶ ἀδερφῆς μᾶς Ἰταλίας. Ἡ τέτοια ὑποκρισία λυπεῖ πολὺ, περισσότερο ἀπ' τὰλλα κακὰ τῆς, ἐκείνους τοὺς Ρωμοὺς ποὺ ἀπὸ μικροὶ εἶχαν τὰ ἰδανικά καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἰταλίας παράδειγμα, καὶ τέτοιοι εἶναι πολλοί, ἀκόμα καὶ σήμερα.

Ἦσοι Ἑλληνες πατέρες μὴν ἔχοντας περιγραφὰς καὶ ἱστορίας τοῦ 21 γραμμένες σὲ γλώσσα ποὺ νοιώθουν τὰ παιδιὰ, τοὺς δηγοῦνται ἀπὸ μετάφραση τὴν «Καρδιά» τοῦ Δὲ Ἀμίτσι, καὶ τώρα ἀκόμα ὕστερα ἀπὸ τίς μασκαροδουλειὰς τῆς Ρόδου καὶ τῆς Πάτμου, τῆς Χιμάρας καὶ τῆς Κορυτσᾶς, δὲν μπορῶ νὰ πιστέψω πὼς ἡ μεγαλομανία μπορεῖ ν' ἀλλάξῃ τόσο τὴν ψυχὴ ἐνὸς λαοῦ κ' ἐλπίζω, πὼς αὐτὰ τὰ συμπτώματα εἶναι μόνο περαστικοὶ ἐκτροχιασμοὶ λίγων ἀνθρώπων.

Μιλῶ γιὰ ὑποκρισία γιὰτὶ θέλω νὰ θυμίσω στοὺς Ρωμοὺς Α') Τὸ φέροισμο τῆς Ἰταλίας στὸ Κρητικὸ ζήτημα, ποὺ προσπαθοῦσε νὰ κάμῃ προπαγάντα, ἀναθυμίζοντας στοὺς Ἰταλοὺς τὴν ἔκτασή τῆς Βενετικῆς Δημοκρατίας, καὶ σκεπάζοντας τὸ παιχνίδι τῆς μὲ τὸ πρόσχημα, πὼς ἡ Ἰταλία εὐνοεῖ τὸ Ἐνωτικὸ κίνημα τῆς Μεγαλόνησος, καὶ πὼς ἂν ἐξαρτιότανε μονάχα ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν ἢ Ἐνωσὴν θὰ γινότανε ἀπὸ καιρὸ. Ὅμως, γιὰ δυστυχία, πὼς ἡ Ἰταλία εἶναι μονάχα μιὰ ἀπὸ τίς Προστάτες (:) Δυνάμεις τῆς Κρήτης καὶ δὲν μπορεῖ μόνῃ τῆς νὰ δράσῃ. Κι ἅμα ἄρχισε ὁ Λιβυκὸς πόλεμος, κοινοποίησε τὴν περισσότερο κωμικὴ παρὰ σοβαρὴ Νότα στὴν Ἀθήνα, πὼς ὁ πόλεμος μὲ τὴν Τουρκίαν, δὲν πρέπει νὰ γίνῃ πρόφασις γιὰ τὴν Ἑλλάδα νὰ προσαρτίσῃ τὴν Κρήτην καὶ τὴ Μακεδονίαν, γιὰτὶ ἡ Ἰταλία προστατεύει τὴν ἀκεραιότητα τῆς Τουρκίας, ἔστωντας καὶ βοσκομένη σὲ πόλεμο μαζί τῆς. Ἡ μ' ἄλλα λόγια, πὼς ἀπαγορεύεται στὴν Ἑλλάδα νὰ λευτερώσῃ τὰ δέξερια τῆς στὴ σκλαριά, δειχῶς νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδεια τῆς Ἰταλίας. Καὶ τοῦτο σ' ἐποχὴν ποὺ πῆγαινε ἡ Ἰταλία αὐτὴ νὰ κατακτήσῃ μέρη ποὺ δὲν τῆς ἀνήκανε καὶ δὲν τὴ θέλανε.

Β') Ὅταν ὁ Ἰταλικὸς στόλος μπομπάρδισε πρὶν περᾶσαι ἢ διορία τῶν 24 ὡρῶν τῆς κήρυξης τοῦ πολέμου, τὰ Τουρκικὰ ἀντιτορπιλικὰ στὴν Πρέβεζαν καὶ ἐτοίμαζε ἀπόβασον στὴ Νότια Ἀλβανίαν, μᾶς εἶπαν οἱ Ἰταλικὲς ἐφημερίδες πὼς μ' εὐχαρίστησῃ ἡ Ἰταλία θὰ λευτέρωνε αὐτὰ τὰ μέρη, μὰ δὲν τὴν ἀφίνει ἡ Αὐστρία. Καὶ τώρα ποὺ τὰ ἴδια μέρη θέλουνε νὰ μείνουνε λεύτερα, σέρνει τὴν Αὐστρίαν πίσω

της γὰ νὰ κάνη νότες καὶ διαβήματα πτὴν Ἀθήνα.

Γ') Σὴν πῆγε στὰ Δωδεκάνησα, ἄφισε τοὺς κατ-
μένους τοὺς νησιώτες, ποὺ δὲν εἶτανε τόσο πονηροὶ
γὰ νὰ νοιώσουν τὴν κουτοπονηριά τῆς Ἰταλίας, νὰ
γιορτάσουν τὴν ἀπελευτέρωσή τους, κ' οἱ Ἰταλικὲς
ἐφημερίδες μᾶς βεβαίωσαν πὺς ἡ Ἰταλία μὲ πολ-
λὴ τῆς εὐχαρίστηση θὰ κήρυχνε τὴν ἔνωση, ἂν
δὲν εἶτανε βέβαιη πὺς θὰ τὴν ἐμπόδιζε ἡ Εὐρώπη.
Καὶ τώρα; Τάχα ἡ Εὐρώπη τὴν ἐμπόδισε στὸ Λον-
τῖνο ν' ἀφίσῃ τὴ Ρόδο καὶ τὴν Ἀστυπάλαια;

Δ') Στὴν Ἰππειρο, θέλει νὰ μᾶς δώσῃ νὰ νοιώ-
σουμε πὺς ἔτι κάνει τὸ κάνει γιὰ χάρη τῆς Αὐ-
στρίας. Ὅποιος διαβάξῃ Ἰταλικὲς ἐφημερίδες βλέ-
πει πὺς ὅλες οἱ ἀντιελληνικὲς εἰδησεὶς ἔρχονται
ἀπὸ τὴ Βιέννα ἢ πὺς εἶναι ἀντιγραμμένες ἀπὸ τὰ
Βιεννέζικα φύλλα. Οἱ Ἰταλικὲς πολὺ σπάνια ἀνα-
λαβαίνουν οἱ ἴδιες τὴν εὐτύχη γὰ τίς συνοφαντίες
καὶ τίς ψευτιὲς τους. Ὅποιος ὅμως διαβάξῃ καὶ τίς
Αὐστριακὲς ἐφημερίδες, βλέπει πὺς οἱ Ἰταλικὲς δη-
μοσιεύουν μονάχα ἀποσπάσματα ἀπὸ εἰδησεὶς αὐ-
στριακὲς, ποὺ καὶ αὐτὰ δὲν ἀποδίνουν τὴν ἔννοια τῶν
Αὐστριακῶν φύλλων. Γιατὶ ἡ Αὐστρία βρίσκεται
μεταξὺ Σκόλλας καὶ Χάρυβδος, ἀφότου ἔκλεισε μιὰ
συνθήκη μὲ τὴν ἀγαπητὴ τῆς σύμμαχο, γὰ νὰ μὴ
γίνεται τίποτα στὴν Ἀθωνία ἂν δὲν εἶναι καὶ ἀπὸ
τίς δυὸ συμφωνημένο. Ἡ Αὐστρία στὸ ζήτημα τῶν
νοτίων συνόρων τῆς Ἀλβανίας βρίσκεται στὸ δίλημμα,
ἢ ν' ἀφίσῃ τὴν Ἰταλία νὰ ἐγκαταστήσῃ τὴν ἀ-
ποκλειστικὴ ἐπιρροή τῆς στὰ περὶχωρα τῆς Αἰθιώ-
νας, πρᾶμα ποὺ ἰσοδυναμεῖ μὲ Αὐστροϊταλικὸ πόλε-
μο, ἢ νὰ τρέξῃ πίσω ἀπὸ τὴν Ἰταλία, σὲ ὅλα τῆς
τὰ διαβήματα καὶ νὰ ἰχάσῃ τὴ λίγη συμπάθεια, ποὺ
ἔχει ἀκόμα στὴν Ἑλλάδα. Γιὰ τοῦτο ὁ τόνος ὅλων
τῶν ἄρθρων τῶν Βιεννέζικων φύλλων περιορίζεται
σὲ τοῦτο: ἔτι προσκαλοῦν τὴν Ἑλλάδα νὰ ἔχῃ τὴν
καλοσύνη, νὰ παραμελήσῃ τὸ συμφέρο τῆς, γὰ νὰ
μὴ βρεθῇ ἡ Αὐστρία μπλεμένη μὲ τὴν Ἰταλία. Δη-
λαδὴ στὸ ζήτημα τοῦτο ἡ Αὐστρία ἔχει τὴν ἴδια
θέση, ποὺ εἶχε ἡ Ἑλλάδα μὲ τὴν σύμμαχόν τῆς
Βουλγαρία στὸ Θρακικὸ ζήτημα, πρὶ γίνῃ ὁ τελευ-
ταῖος πόλεμος. Γιατὶ κ' ἡ Ἑλλάδα εἶχε νὰ διαλέ-
ξῃ ἀναμεταξὺ σὲ δυὸ κακὰ, ἢ νὰ βοηθήσῃ τὴν σύμ-
μαχόν τῆς νὰ φτάσῃ στὴν Πόλη καὶ στὰ Δαρδανέ-
λια ἢ ν' ἀφίσῃ τοὺς ἀδερφοὺς τῆς στὴ Θράκη, ἀλύ-
τρωτους. Σὲ τέτοια περίστασι, περίφημα ταιριάζει
ἡ Ἰταλικὴ παροιμία:

Dai amici mi guardi Dio

Che dai nemici mi guardi io!

Δηλαδὴ:

Ἀπὸ τοὺς φίλους νὰ μὲ φυλάξῃ ὁ Θεός

Τὸ ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς φυλάγομαι μονάχος!

Τάχα νὰ εἶναι σύμπτωση ποὺ ἡ τέτοια παροι-
μία εἶναι Ἰταλικὴ:

Ἐδῶ καὶ λίγον καιρὸ τὸ «Corriere della sera»
ἔγραφε μερικὰ λαμπρὰ ἄρθρα γὰ τὸ ζήτημα τῶν
«Ἰταλόφωνων Αὐστριακῶν καὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν
ξενόγλωσσων μειονοτήτων.» Ἄν ξέρω ἂν τὰ διά-
βασαν οἱ κ. κ. Ἀμέλιος καὶ Σια. Ἀλλὰ καὶ ἂν τὰ
διάβασαν, τὸ ἴδιο κάνει. Ἡ μέθη τοῦ Ἰμπεριαλι-
σμοῦ τοὺς ἔχει τυφλώσει σὲ τέτοιο βαθμὸ ποὺ δὲ
βλέπουνε τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τὴν ἀκράτητη ἔχταση
τοῦ «Νεορωμαϊκοῦ» Κράτους, καὶ δὲν τοὺς νοιάζει
νὰ χαρακτηρίζουν ὡς οὐτοπίες καὶ ἀδυναμίαις αἰσθη-
ματιῶν τὰ φιλελεύθερα ἐθνικὰ ἰδανικά, τὰ ἱερὰ θε-
μέλια τῆς Ἰταλίας. Καλὸ θὰ εἶτανε νὰ ρωτήσῃ κα-
νεὶς τοὺς Φρατέλλους, ἂν θὰ γινότανε ἡ ἔνωση τῆς
Λομπαρδίας δίχως τὴ βοήθεια τῆς Γαλλίας, τῆς Σι-
κελίας δίχως τῆς Ἀγγλίας, τῆς Βενετίας δίχως τῆς
Γερμανίας καὶ τῆς Λιβύης δίχως τὴ βοήθεια τοῦ
Βαλκανικοῦ πολέμου. (Αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ κακοφα-
νῇ στὸν κ. Ἀμέλιο καὶ τὸ πάρη προσωπικό. Ξέρου-
με πὺς αὐτὸς ἔδρασε στὴν ἀρχὴ μὲ τὴ λογικὴ καὶ
εἶχε ὑποσχεθῆ αὐτονομία καὶ ἔνωση στὰ Δωδεκά-
νησα. Μὰ ὕστερα πῆρε ἄλλες διαταγὰς νὰ ἐκτελέ-
σῃ. Ἐμεῖς μονάχα τὸ σύστημα κατακρίνομε.)

Βιέννη

ΠΑΥΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΛΙΑΣ

ΕΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ. **Βιέννη** στίς 7 τοῦ **Νοέβρη**
1913. Τὸ ἠράμζο πιά τὴν ἔπαθαν οἱ Φρατέλλοι
στὴ Ρόδο! Μετὰ 18 μῆνες *ἐλευθερωτικὴ* δουλιὰ,
ποὺ ξεπάστρεψαν τὸ νησί ἀπὸ Ἑλληνας πατριώτες
καὶ ἀπὸ ἄλλα *κακοποιὰ* στοιχεῖα, νὰ βρεθοῦν ἀκό-
μα δημογέροντες νὰ ζητήσουν τὴν ἔνωση μὲ τὴν
Ἑλλάδα, ἀντὶ νὰ παρακαλέσουν τὴν Ἰταλία νὰ τοὺς
προσκηρῆσῃ! Ἄν τὸ μυριζότανε αὐτὸ ὁ κακόμοι-
ρος, ὁ Δούκας τῶν Ἀβρούτζων δὲ θὰ πῆγαινε μὲ
τόσο ἐνθουσιασμό. Καλὰ ποὺ ὁ Ἀμέλιος δὲν εἶναι πιά
στὴ Ρόδο. Ποιάς ξέρεῖ ἴσως θάβγαζε καὶ τὸ Δούκα
ὡς «ὑποῦλο φιλέλληνα!»

Π. Γ.

“ΓΡΑΜΜΑΤΑ”

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Τόμος Δεύτερος (400—450 σελίδες)

Συντρομὴ φρ. 10, προπληρωτέα.

Διεύθυνσι: «Grammata» B. R. 1146. Alexandri (Egyttee

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΒΟΥΡΚΟΣ. Από τις στήλες τούτες, που έχουνε την τιμή να διαβάζονται ταχτικά, ελπίζουμε και προσεχτικά, από τον κ. Πρωθυπουργό, διαμαρτυρηθήκαμε όταν ο κ. Στράτος χρίστηκε πρόεδρος της Βουλής και συστήσαμε στον κ. Βενιζέλο να τον προσέχει. Κατόπιν, όταν ύστερα από κάπιο σκάνδαλο, ο κ. Στράτος μετατέθηκε από το προεδρικό της Βουλής στο Υπουργείο τῶ Ναυτικών, κουνήσαμε τὸ κεφάλι μας περίλυπα και εἶπαμε: "Ὁ κ. Βενιζέλος εἶναι ἀδιόρθωτος ἢ οἱ ἐμπιστοὶ του, που τὸν περιτριγυρίζουνε, τὸν ὀχτρύνουνται φοβερὰ και τὸν ἐσπρώνουνε νὰ κάνει πράματα που θὰν τὸν ἐβλάψουνε μὴ μέρα.

Κι ἀλοίμονο! ἔτι φοβούμεστε κ' ἔγινε. Ὁ κ. Στράτος διώχτηκε ἀπὸ τὸ Υπουργεῖο και τὸ διώξιμό του, ἐννοῶσε, σὰν τίμιος ἄντρας, νὰν τὸ ἀκριβοπλερώσει. Καὶ γι' αὐτὸ δὲν περιορίστηκε μόνο νὰ πάρει τὸ ραβδί του και νὰ πάει νὰ χτυπήσει ὅλες τις φαυλοκρατικές πόρτες, ζητώντας ἕνα ὀποιοδήποτε κόμμα γιὰ καταφύγιο, μὰ κατέβηκε και στὴ δημοσιογραφία και σαλιάρισε ἔτσι τὸ ῥοθὲ στὴν ἄκρη τῆς γλώσσας του κ' ἔβγαλε μουσικά τοῦ Κράτους σὰ φόρα και πήρε βούρκο σὰ χέρια του και τὸν ἐρηξε κατὰμουτρα στὸν Πρωθυπουργὸ και στοὺς ἄλλους συναδέλφους του.

Ὁ κ. Στράτος σὰν κύριος Στράτος φέρθηκε. Καὶ κανένα μας δὲν ξάφνιασε τὸ φέροσμά του. Μόνο ὁ κ. Βενιζέλος ξάφνιασθηκε γιὰτί, φαίνεται, μὰς ἤρθε δῶ, ὄχι ἀπὸ τὴν Κρήτη, μὰ ἀπὸ τὸν Πλανήτη Ἄρη.

ΤΟ ΕΠΙΤΥΜΒΙΟ. Ὑστερ' ἀπὸ τὸν ἐπίλογο τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, πολιτικὸ ἐπιτύμβιο γιὰ τὸν κ. Στράτο, τοῦ πρέπει νὰ γραφτεῖ στὴ πλάτη τῆς ζακέτας του τὸ περίφημο: «Κίνδυνος—Θάνατος» που-ναι γραμμένο πάνω στοὺς ἡλεχτρικούς στίλους τοῦ σιδεροδρόμου, και κανέναν πιὰ πολιτικὸς ἀρχηγὸς νὰ μὴ τὸν ἀγγίξει.

Ὁ κ. Στράτος ἔλα τὰ πολιτικὰ κόμματα τὰ γύρισε ἴσαμε τώρα και ἔλα τὰ συγγύρισε. Ἦρθε πιὰ ἡ ὥρα νὰν τοῦ γυρίσουν και ὅλα τὰ κόμματα τὴ ράχη, γιὰτί κανέναν πολιτικὸς κοματάρχης δὲ θὰναι τόσο ἡλίθιος νὰ ζεστάνει: πιὰ ἕνα τέτιο φίδι στὸν κόρφο του.

ΤΟ ΠΤΩΜΑ. Νά, μὲ λόγια ἀπλά κ' ἐκφραστικά ὅσα εἶπε ὁ κ. Βενιζέλος στὸν ἐπίλογό του:

— Ὅταν ἤρθα ἐδῶ σὲ βρήκα πτώμα πολιτικὸ

και σ' ἔκαμα Ὑπουργὸ γιὰτί σὲ πίστεψα ἄθροισμα ἐργατικό, μορφωμένο και ἱκανό. Αὐτὸ εἶπα σὲ ὅσους μὲ κατακρίνανε γιὰτί σὲ πήρα συνεργάτη μου. Τώρα βλέπω πὸς πλανήθηκα και ἡ διαγωγή σου μοῦ ἀπόδειξε πὸς και σήμερα ἔχεις τὰ ἴδια χάλια που εἶχες και χτές, όταν ἔκαμα τὴν ἀνοησία νὰ σὲ πάρω Ὑπουργό».

Καλὰ και ἄγια ἔλ' αὐτά. Ἐνα μόνο θὰ βραβαίνει πάντα τὸν κ. Βενιζέλο, πὸς φιλοδόχησε νὰ παίξει ρόλο Χριστοῦ και ν' ἀναστήσει πτώματα.

Ἄντι πτώματα, μπορούσε ἀξιόλογο νὰ ζητήσει ζωντανούς ἀθρώπους και μ' αὐτούς νὰ συνεργαστεῖ, γιὰτί ἂν εἶναι ἀλήθεια αὐτὸ που εἶπε πὸς οἱ ἄξιοι ἄντρες δὲν εἶναι τόσο μπόλικοι στὸν τόπο μας ὥστε νὰ τρέχουνε στοὺς δρόμους, δὲν εἶναι ὑπερβολὴ και τᾶλλο, που τοῦ λέμε μεις, πὸς εἶναι μπόλικοι οἱ μὴ Στράτοι και μπορούσε νὰ ζητήσει τοὺς τέτιους γιὰ συνεργάτες του.

ΟΙ ΑΝΕΠΤΥΝΟΙ. Ὅχι, πιὰ ἀγανάκτηση, μὰ γέλια ξεκαρδιστικά ἀξίζουμε γι' ἀσκοπανιμέντο σὲ ἔσα ἀνόητα και ἀδιάντροπα ξεστομίσανε μέσα στὴ Βουλὴ οἱ διάφοροι πολιτικοὶ ἀρχηγοί, ζητώντας εὐτόνες ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση... γιὰτί, ὕστερ' ἀπὸ δύο νικηφόρους πολέμους, διπλασίασε τὸ Κράτος!

Οἱ κύριοι ἀρχηγοὶ μὲ τοὺς λόγους τους πατήσανε τὰ σύνορα τοῦ «ἀνεύθυνου», ἀποχήσανε δηλ. ἕνα εἶδος ἀσουλία που δίνει στὸν κάθε τρελλὸ τὸ λείτερο νὰ λέει ἔτι θέλει.

Και τὸ νοστιμώτερο, που κάποιος ἀγαθὸς φίλος ξάφνιασθηκε γιὰτί, λέει, ἂμ' ἀρχίνησε ἡ Βουλὴ δὲ σημάθηκε ὁ Ράλλης, ἡ ἔποιος ἄλλος ἀπὸ τὴν ἀντιπολίτευση, νὰ συχαρεῖ τὴν Κυβέρνηση γιὰ τὴν πατριωτικὴ και φωτεινὴ πορεία της!

Πολὺ ἀγαθὸς εἶναι ὁ καημένος ὁ φίλος μας!

ΤΟ ΤΖΑΜΙ. Ὅριστε χάλια! Νὰ νικήσουμε και ὁμως νὰ ὑποχρεωθοῦμε νὰ χτίσουμε και τζαμί γιὰ τοὺς Τούρκους στὴν Ἀθήνα. Μὰ εἶναι καταντιὰ αὐτὴ; Ἀδιάφορο ἂν ἔχουμε και μεις τόσες ἐκκλησιές μας στὴν Τουρκία, ἀδιάφορο ἂν ἔχουμε σήμερα τόσους Μωαμεθανούς στὸ Κράτος μας που ἔχουν και αὐτοὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἔχουν τὸ τζαμί τους, ἀδιάφορο, και ἀδιάφορο και ἀδιάφορο γιὰ τόσα ἄλλα λογικὰ πράματα.

Τὸ τρομερὸ εἶναι που θάχουμε τζαμί στὴν Ἀθήνα.

Νὰ φτάσουμε, καλέ, ὡς τὴν Καβάλλα και νὰ ὑποχρεωθοῦμε νὰ κάνουμε τζαμί στὴν Ἀθήνα;

Ὁ Θεὸς νὰ δώσει, παιδιά, μὴ μέρα νὰ φτάσου-

με κ' ἴσαμε τὴν Πόλιν καὶ τότε, ἂν ἀγαποῦνε, τοὺς
κάνουμε τὸ τζαμί τους καὶ καταμεσις στὴν Ἀκρό-
πολη !

ΠΩΠ ΚΑΤΑ ΛΑΜΨΑ

Φίλε «Νουμά»,

Ἐξεσπάθωσαν σήμερα κί «Ἀθηναί» ἐναντίον
τοῦ κ. Λάμψα γιὰ τὸν ἐπικήδειο λόγο ποῦ ἔργαλε
στὸ νεκρὸ τοῦ φίλου του Παναγ. Πολίτη. Τὸν ἔθε-
λεν ὁ κ. Πώπ στὴν καθαρεύουσα, ἐπειδὴ ὁ κ. Λάμ-
ψας εἶναι διευθυντὴς τοῦ Μαρασλείου Διδασκαλείου.
Ἐπικαλεῖται μάλιστα γιὰ τὴν τιμωρία του καὶ τὴν
περιώνυμη διάταξη τοῦ Συντάγματος ! Μὰ εὐλογη-
μένε κ. Πώπ, κτὴ ἡ διάταξη (ἡ ἀνελεύθερη καὶ
μεσαιωνική), ἔγινε μόνο γιὰ τὴν **ἐπίσημη γλώσσα**
τοῦ Κράτους, καὶ ἔχι γιὰ νὰ ἐπιβάλλῃ στοὺς πολίτες
νὰ ἐκφράζοντε τὰ διανοήματά τους, τὸν πόνου τους
στὴν καθαρεύουσα. Τί ἄλλο δ' ἔκανε τὸ ἄτομο, ὁ
πολίτης, ὁ κ. Λάμψας παρὰ νὰ κλάψῃ τὸ φίλο του,
τὸν Π. Πολίτη μὲ τὴ γλώσσα τῆς καρδιάς καὶ τοῦ
πόνου, τὴν ἀληθινὴ γλώσσα του; Κατὰ τὴ δική μας
τὴ γνώμη ὁ κ. Λάμψας εἶναι ἄξιος συγχαρητη-
ρίων καὶ θαυμασμοῦ, γιὰτὶ τίναξε τὴν προλήψην καὶ
τὰ σίδερα τοῦ λογικωτισμοῦ, καὶ παρουσιάστηκε ὡς
ἄνθρωπος μὲ χαραχτήρα καὶ μὲ ἄρρος, πράγ-
ματα τὰ ἑποῖα πρέπει νὰ ἔχοντε κείνοι ποῦ πλάθοντε
τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους, οἱ διδάσκαλοι τῆς νεολαίας
αὐτοῦ.

Αὐτὸ εἶναι τὸ κυρίως παρήγορον καὶ εὐφρό-
συνο σημεῖο στὸν ἐπικήδειο λόγο τοῦ κ. Λάμψα γιὰ
τὸν ὅποιο καὶ τὸν συγχαίρομαστε. Ἄν ὁ κ. Λάμψας
εἶχε τὸ χάρισμα τοῦ ποιητῆ καὶ ἀπαγγέλλε ἐνα
ποίημα στὸ νεκρὸ τοῦ φίλου του, θὰ ἐξήρτοσε ὁ κ.
κ. Πώπ τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ πύνακι :

Ἀθήνα 4.11.1913

ΚΑΠΙΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΤΗΣ

ΣΗΜ. ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ». Ἄς πάνε νὰ γανγίζοντε ὅσο
θέλουνε οἱ Πώπιδες κ' οἱ Κουλουμπάκηδες. Ποιὸς τοὺς
ἀκούει πιά ; Σὰ δὲ βαριοῦνται ἄς γανγίζοντε, σὰ δὲν ἔχουν
τίποτ' ἄλλο, οὐσιαστικώτερο, νὰ κάνουν. Ἐμεῖς σφίγγουμε
τὸ χέρι τοῦ κ. Λάμψα ποῦ τίμια φέρθηκε, ἀφοῦ δὲ δει-
λίασε νὰ φανερώσῃ τὴ γνώμη του, μὴ λογαριάζοντας ἂν
ξυφτιστοῦνε μερικοὶ κ' ἂν οἱ Πώπιδες σαλιαρίσουν τὰ συ-
νηθισμένα τους. Θάρρος γνώμης μᾶς χρειάζεται γιὰ τὸν
ἀγώνα μας, καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ κ. Λάμψα εὐκόμοιασε
νὰν τὸ ἀκολουθήσουν καὶ μερικοὶ δικοὶ μας ποῦ ἔχοντας
μιὰ φοροθεσοῦλα δημόσια τρέμουν καὶ νὰ βῆσουν λεύτε-
ρα μήπως καὶ τὸ βήξιμό τους τοὺς προδώσῃ πῶς εἶναι
δημοτικιστάδες !

ΜΑΧΑΡΑΓΙΑΣ

Στὸν Ἀλ. Μαριμπουσόγλου

— Ὡρα καλὴ σου ψυχομάννα, Μάγισσα ποῦ
μιλᾷς μὲ τὰ ζωτικά καὶ ξέρεις τὰ κισμέτια !

»Εἶμαι τὸ μοναχοπαῖδι τοῦ Μεγάλου Μαχαρα-
γιᾶ ἐγώ, καμάρι τῶν γονιῶν καὶ τῶν φίλων. Ἀκό-
μα δὲν ἄντρεψα καὶ τὸ δυνατώτερό μου δὲ βρήκα.

»Ὅταν καβαλλήσω τὴ φοράδα μου μόνο ἡ
ἀστραπὴ μὲ φτάνει, καὶ τὸ γιαιταχάνι μου ὄσοι δὲν
τρέμουν κεραυνοῦς τ' ἀντικρύζον' τὸ βλέμμα μου
ποτὲ δὲ λάθεψε καὶ ἡ καρδιά μου δὲν ξέρει τὸ φόβο.

»Ἐπιασα λάφια τρέχοντας καὶ σάλτισα πλημ-
μυρισμένο τὸ Κεράσου. Ἀφοῦ νίκησα ὄλους τοὺς
μπεχλιβάνηδες, πάλεψα μὲ λιοντάρια !

»Κανείς ὡς τώρα δὲ χόρεψε στὰ πανηγύρια κα-
λύτερα μου, ὅτε βάρεσε τὸ σουραδλί γλυκύτερα στὰ
ξεφαντώματα τοῦ Ἰμαζανίου.

»Οἱ πατερᾶδες τέχον ἐλπίδα νὰ δοῦν ἔτσι τὰ
παιδιά τους καὶ οἱ μαννάδες καμαρώνουν τέτοιον παλ-
ληκάρι γιὰ τὴν τσοῦπρες τους.

»Μ' ἄλλοι μου, ψυχομάννα, Μάγισσα ! Βαρεῖα
συλλογὴ μὲ δέρνει καὶ δὲ βρίσκω ἴσουχία πουθενά.

»Ἡ καρδιά μου καίγεται ἀπὸ καημὸ καὶ τὸ
εἰκασαχρονίτικο κορμί μου μαραζώνει. Δὲ βρίσκω
πιά τὴ χαρὰ στὸ τσιμποῦσι καὶ στὸ ξεφάντωμα. Ὅ
ντουμπᾶς μοῦ φαίνεται κόλαση καὶ τὸ σπιτικό μου
τάφος. Ἐρμος κ' ἄλλοις καρτερῶ τὸ καλὸ φεγγάρι
νὰ τοῦ πῶ τὸν πόνου μου καὶ νὰ ζητήσω στὴ συν-
τροφιά του παρηγοριά, μὰ κ' αὐτὸ μ' ἀφίνει στὴ μο-
ναξιά ποῦ μοῦ μεγαλώνει τὴ θλίψη.

»Λυπήσου με, ψυχομάννα, κάνε τὰ μάγια σου
νὰ μ' ἀγαπήσῃ ἡ Πανώρια κοπελιά καὶ ὅ,τι πῆς
θὰ γένη...

— Ἄλλοίμονο, γιέ μου ! ζητάς τὰ δύνατα. Εἶ-
σαι Τοῦρκος κ' εἶναι Χριστιανή.

— Ὡρα καλὴ σου, Μάγισσα !

»Εἶμαι τὸ μοναχοπαῖδι τοῦ Μαχαραγιᾶ ἐγώ.

»Ὁ πύργος μου εἶναι ψηλότερος ἀπὸ τοὺς μι-
ναρέδες καὶ γιὰ νὰ δῆς τὴν κορφὴν του θὰ σοῦ πο-
νέσῃ τὸ κορμί ἀλ' τὸ λύγισμα. Γιὰ ν' ἀντικρύσῃς τὰ
σύνορά μου πρέπει νὰ χῆς ἀετοῦ ματιά καὶ τὰ ζων-
τανά μου εἶν' ἀμέτρητα.

»Ἐχω ἄτια ποῦ δὲν τὰ καβάλλησαν Μπετονί-
νοι καὶ ἀπὸ σπάνιες ράτσες σκυλιά. Ἐχω σκλάβους
ἀπὸ πέντε φυλὲς καὶ σκλάβες διαλεγμένες.

»Οἱ ὀντάδες μου εἶναι στρωμένοι μὲ πολύτιμα

Περσικά χαλιά και λαχούρια με ξόμπλια χρυσαφένια.

»Οί πόρτες μου είναι πάντα ανοιχτές να φιλεύουν τους διαβάτες, που διαλάλησαν τ'ονεμά μου ως κάτω στη γαλάζια θάλασσα κι ως πάνω στους ξανθοὺς ανθρώπους· ἀρχόντοι και καπεταναῖοι ζήτοιν τὴ φίλιά μου κ' οἱ δχτροί μου με τρέμουν.

»Ἐχω μέρες πού βρίσκεται λίμνη σμαραγδένια και στή μέση παλάτι ἀπὸ κρυστάλι, ἐκεῖ θὰ τὴ θρονιάσω βασίλισσα με συντροφιά τῆσδόνια.

»Ὅλο τὸ ἔχει μου στὰ πόδια τῆς Πανώριας κοπελλιάς, καλούδια τῆς ἀγάπης, τὰπιθῶνω.

»Κάνε νὰ μ' ἀγαπήσῃ, καλὴ Μάγισσα και ὅ,τι θέλεις ζήτα».

— Ἄλλοίμονο, γιέ μου! Τάδύνατα γυρεύεις. Εἶσαι Τοῦρκος, τρανὲ Μαχαραγιά, κ' εἶναι Χριστιανή...

— Γριὰ Μάγισσα, πού με τὰ ξωτικά μιλάς και ξέρεις τὰ κισμέτια... Στὶς φλέβες μου νιώθω νὰ τρέχῃ κάτι λωβότερο ἀπ' τῆς ὀχιάς τὸ σάλιο· ἡ φωτιά πού μου καίει τὰ σπλάχνα θὰ χυθῇ και ὀλη ἡ μανία τῆς φυλῆς μου θὰ ξεσπάσῃ.

»Θὰ κάνω νὰ τρέξῃ τὸ αἷμα ποτάμι νὰ κοκκινήσῃ ἡ θάλασσα.

»Σίφονας θὰ γενῶ και θανατικὸνὰ σπεῖρω τὸν τρόμο και τὴ φίλικη.

»Τὰ μαῦρα βουνὰ τὰ πανίψηλα ὡς τὰ ριζὰ θὰ φτάνουν τοῦ σωροῦ πού θὰ σηκώσω με τὰ κουφάρια τῆς φυλῆς τῆς.

»Δὲ θὰ συχάσω παρὰ σὰ δῶ τοὺς σπιτικούς τῆς νὰ σπαράξουν στὰ δόντια τῶν σκυλλιών μου.

»... Στὸ κορμί τῆς θὰ σβύσω τὴ λαῦρα τῆς ἀγάπης μου και ἀπ' τὸ αἷμα τῆς θὰ μεθῆσω...

»Θὰ κάνω νὰ μιᾶνε γιὰ τὴν ἀγάπη και τὴν ἐγδικήση τοῦ Μαχαραγιά ὅλες οἱ στερνὲς γενιὲς και ἀπὸ Χριστιανὸ σπόρο δὲ θ' ἀφῆσω!...»

— Ἄλλοίμονο, γιέ μου! Ὅλα πού λές, τὰ κάνεις και μπορεῖς· μὰ τὴν ἀγάπη τῆς ποτὲ δὲ θὰ ποχτήσῃς. Τὸ κορμί τῆς ναί, μὰ τὴ γνώμη τῆς ὄχι... Εἶσαι Τοῦρκος κ' εἶναι Χριστιανή...

— ... Μὰ πόσο τρομερὸ εἶναι αὐτὸ πού χωρίζει ἔτσι τοὺς ἀνθρώπους ;...

Σέρες, Θεριστῆς 1913

ΚΩΣΤΑΣ ΜΕΓΑΡΙΗΣ

Ἀντιωρόσωπος τοῦ «Νουμά» στὴ Λαζονίκη

ὁ κ. Π. Θ. ΠΑΥΛΔΗΣ

C/O The American Tobacco Co

©, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Στὴν «Ἀκρόπολη» 7 τοῦ Νοέβρη ξανατυπώθηκε ἀπὸ τὸν περασμένο «Νουμά» στὴ Βα σελίδα και σὲ τιμητικὴ θέση τετράστιλο τὸ ἄρθρο τοῦ συνεργάτη μας Κ. Μεγάρη «Ἡ Μακεδονικὴ Γῆ» με τὸν τίτλο «Τὸ Μακεδονικὸν Ἄγροτικὸν Ζήτημα». Ἡ «Ἀκρόπολη» χαρακτηρίζει τὸ ἄρθρο ὡς «ἄξιον μεγάλης προσοχῆς». Καὶ εἶναι.

— Τὸ «Ἐθνικὸ Ἡμερολόγιο» τοῦ Σχόκου γιὰ τὸ 1914 βγήκε τοῦτες τὶς μέρες. Ὅλη ἡ γιγαντομαχία μας περνάει ἀπὸ τὶς καλλιτεχνικὰ πυκνοτυπωμένες σελίδες του, σὲ σειρά πολεμικὰ ἄρθρα, περιγραφές, δηγήματα, ἀνέκδοτα και χίλια δυὸ σχετικὰ με τὸν πόλεμο. Ποιὸς θάναί τόσο δύσμολος ὥστε νάρηθῃ σὺ φρενιῶ «Ἡμερολόγιο» τοῦ Σκόκου τὸν τίτλο «Ἐθνικὸ Ἡμερολόγιο» ;

— Στὸ Δέλβινο βγήκε φημερίδα με τὸν τίτλο «Δέλβινο» γραμμένη τὸ περισσότερο σὲ γλώσσα δημοτικὴ. Ἀπὸ ἓνα ἄρθρο τῆς γιὰ τὸ Ἡπειρωτικὸ ζήτημα παίρνουμε τὶς λίγες αὐτὲς γραμμὲς πού δείχνουν τὸ φρόνημα τῆς Ἑλληνικωτάτης πόλης: «Τὸ Βασίλειο τῆς σκλαβιάς τέλεψε γιὰ πάντα, και μέσ' ἀπ' τὴν καρδιά τοῦ κάθε Δελβινιώτη μιὰ πολεμολογία ἐκδικήτρα φωνὴ πετιέται τιμημένη «στᾶματα, στᾶματα».

— Στὸ ἄρθρο τοῦ κ. Π. Γιαννηλία «Οἱ γειτόνοι τῆς Ἑλλάδας» (Νουμάς, ἀριθ. 512) ἡ φράση «Στὸ Μοναστήρι ὅ,τι δὲν εἶναι οἰδερο εἶναι Ἑλληνικὸ», νὰ διορθωθῇ ... ὅ,τι δὲν εἶναι καλύβα εἶναι Ἑλληνικὸ».

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Γ. Σαρ. Cirencester. Λάβαμε τὴ συντροφὴ κ' εὐχαριστοῦμε. Τὸ φύλ ο σᾶς τὸ στέλνουμε.—κ. Θ. Μπ. Κέρκυρα. Λάβαμε τὴ συντροφὴ κ' εὐχαριστοῦμε.—κ. Στελ. Βαλ. Παξοῦς. Οἱ «Ἀπόγονοι» θὰ τελώσουν ὅσπερ ἀπὸ δυὸ φύλλα.—κ. Π. Πέτρ. Σωζόπολη, Δημ. Συντροφιά Ροβέρτειου Πόλη. Ἄλ. Χρ. Wash. Λάβαμε τὴ συντροφὴ κ' εὐχαριστοῦμε.—κ. Ἄλ. Φωτιάδῃ. Σμύρνη. Λάβαμε τὶς συντροφὲς τοῦ 1909, 1910, 1911 και 1912. Γιὰ τὴν ἄργητα δὲ φταῖς, οὔτε λόγου σου, οὔτε ὁ «Νουμάς».

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «ΜΟΥΣΙΚΗ»

Μυστακίδου, Εὐσταθιάδου και Μακρῆ

13-15 Στὸ Ἄρσακειὸν 13-15 Ἀθήναι

Τελευταῖαι Ἐκδόσεις

Τὰ «Παναθήναια τοῦ 1913», 19 τραγουδάκια Δρ. 8,40
Δ. Ροθίου, 15 Σχολικὰ ἔσοδα εἰς 2 τεύχη, τὸ τεύχος > 1,50
Ι. Σακελλαρίδου. Πήραμε τὰ Γιάννενα. Δάφνες μυρτιὲς
στὸ θρόμο σου > 0,60
> > Μυριαριθμὴ Χίος. Τὸ φλάμπουρο > 0,60
> Ὀλόκληρη ἡ συλλογὴ τῆς κλασσικῆς μουσικῆς, με μεγάλας ἐκπτώσεις διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Ὁδῶν.
Μανθολίνα, κιάρες, βιολιά κλπ. ἔργα με τὰ ἐξαρτήματά των.